

Útoyggjablaðið

Nr. 11 - 2015

GLOÐIN

ISSN: 1602-5652

VÁGAFÚSUR
ÍLØGUGRUNNUR

EIN BRÚGV TIL ÚTOYGGJARNAR!

JARÐARVIÐURSKIFTI
Á ÚTOYGGJ

GUTTI Á ÚTOYGGJ

Svínoy eitt paradís fyri
FUGLAÁHUGAÐ

ÚTOYGGJAFELAGIÐ

INNIHALD

Mál og vegir	s. 3	“Bygdastovan” skal hjálpa bygdunum.....	s. 27
“Noy okkum ikki at flyta”	s. 6	Váðafúsus íløgugrunnur	s. 28
Ikki lønandi at útveita sjóvegis leiðirnar	s. 8	Nú fara úrslitini at koma	s. 28
Kavavetrar og ódnarnætur	s. 10	INOVA og vørumenning	s. 29
Langt frá tunli til TILKALLING!	s. 12	Ímóti øllum sannlíkingum	s. 31
Tyrlan er góð	s. 13	Útoyggjarnar eru partur av týðningarmikla	
Svínoy eitt paradís fyri fuglaáhugað	s. 14	útjaðara Føroya	s. 42
Ein brúgv til útoyggjarnar!	s. 16	Er samanlegging svarið?	s. 44
Jørð & landbúnaður	s. 18	Loynilig val?	s. 45
Moldárið 2015	s. 19	Grannakaffi á Húsum	s. 46
Einskiljing av jørðini tænar ikki útjaðaranum	s. 20	Av Smyrli umborð á Sam	s. 47
At síggja og brúka møguleikar	s. 22	Eitt gott ískoyti til búskapin í oynni	s. 48
Jarðarviðurskipti á útoyggj	s. 24	Babyboom á Húsum	s. 49
Gutti á útoyggj	s. 26	Burðardygg menningarætlan fyri Skúgvoy	s. 50

Netbankin Tablet er komin

Eik Banki P/F
Tel. 348000
www.eik.fo

**"Netbankin Tablet gevur mær frælsi og tíð til at gera tað,
sum eg havi bestan hug til."
- Bjørk Herup Olsen, rennari**

Avgreið tíni figggjarligu viðurskipti - uttan mun til tíð og stað. Netbankin Tablet
er tann sami sum netbankin á telduni, uttan nakrar fáar funkur.

Netbankin Tablet riggar við iPad og Android teldum, og er ókeypis at stovna og hava.

MÁL OG VEGIR

Hvat skulu vit seta út í kortið, og hvørja leið skulu vit ganga, fyri at Føroyar skulu gerast besta land at búgva í og verða millum fremstu tjóðir í heiminum í 2015? Nakað so-leiðis ljóðaði avbjóðing, tá Útoyggjafelagið fyri nøkrum árum síðan, var boðið at taka lut í arbeiðinum at orða eina visjón fyri Føroyar.

Tað besta av øllum var, at hetta skuldi brúkast sum amboð í politisku skipanini at tilrættaleggja samfelagið eftir, og var tað nakað, ið vit veruliga saknaðu, so var tað politiska tilrættalegging, og ikki minst, greið mál fyri menningina av útoyggjunum. Men Visjón 2015 bleiv, sum vit, og so mong onnur vóru bangin fyri, enn eitt pappír í skuffuni, og eingin kós varð sett.

Tá tilvildin ræður, og tiltøk ikki byggja á væl grundaða fakliga vitan, veit eingin, hvussu stóran skaða einstakar avgerðir kunnu hava á tey veikastu liðini, og tíverri eru útoyggjarnar nógv merktar av júst hesum.

Eingin veit hvat liggur fyri framman, og broytingar henda uttan nakra ávaring. Hetta ber við sær ótta og iva, og er tað nakað, sum kann útarma eitt samfelag og taka mótið frá fólki, so er tað akkurát hetta.

Men seiggj er enn í føroyskum knotum, og enn eru tey, ið ikki vilja boyggja seg, tí tey síggja møguleikar og virðir í moldini, í fjøllunum, í fjøru og haga, sagnum og søgum, og til seinast, men ikki minst, í egnari meg. Tað eru hesi, ið koma at bera útoyggjar okkara framá, men tað gera tey ikki einsamøll. Tað er umráðandi, at øll, sum elska og virða okkara smáu samfeløg í útjaðaranum, framhaldandi stuðla undir. Somuleiðis má politiska skipanin semjast um at taka tey neyðugu tøkini, ið kunnu venda gongdini rætta vegin.

Ferðavinnan hevur fingið eyguni upp fyri teimum perlum, ið finnast á

útoyggj, tí gløgt er gestsins eyga, og nú 2015 er valár, kunnu vit bert vóna, at tað koma fólk í Løgting og í Landsstýrið, ið eisini síggja útjaðaran sum ein fong, ið eigur at viðfarast við virðing.

Tað er saknur í ítøkiligum politiskum átøkum á flestøllum økjum. Talan er millum annað um at finna betri og smidligari loysnir á samferðsluøkinum, skipa landbúnaðin til frama fyri útoyggjarnar, heldur enn at niðurbróta, fara burtur frá privatisering av lívsneyðugum samfelagstænastum, skipa fíggjarmøguleikar til vinnutiltøk á útoyggj, tryggja, at bústaðir eru tøkir til yngra ættarliðið, tryggja íbúgvunum luttøku og ávirkan, og so framhaldandi.

Í hesi Glóð lýsa vit viðurskifti, ið eru trupul og tørva ábøtur, men tað hendir eisini nógv jaligt og spennandi á útoyggj, tí fara vit eisini at siga frá søgum og lýsa evni, ið kunnu kveikja og gleða. Eitt sindur av hvørjum, ið vísir, at Glóðin er als ikki sloknað.

Eina stór tøkk til tykkum, ið hava stuðlað Glóðina og felagið við at lata eina lýsing til blaðið. Somuleiðis tøkk til tykkum, ið hava latið tilfar og rættlisið.

Góðan lesihug!

Olga Biskopstø, *samskipari*

Útoyggjafelagið

Nevnd:

Óla Jákup úr Dímun, formaður
Esbern í Eyðansstovu
Olga Biskopstø, samskipari

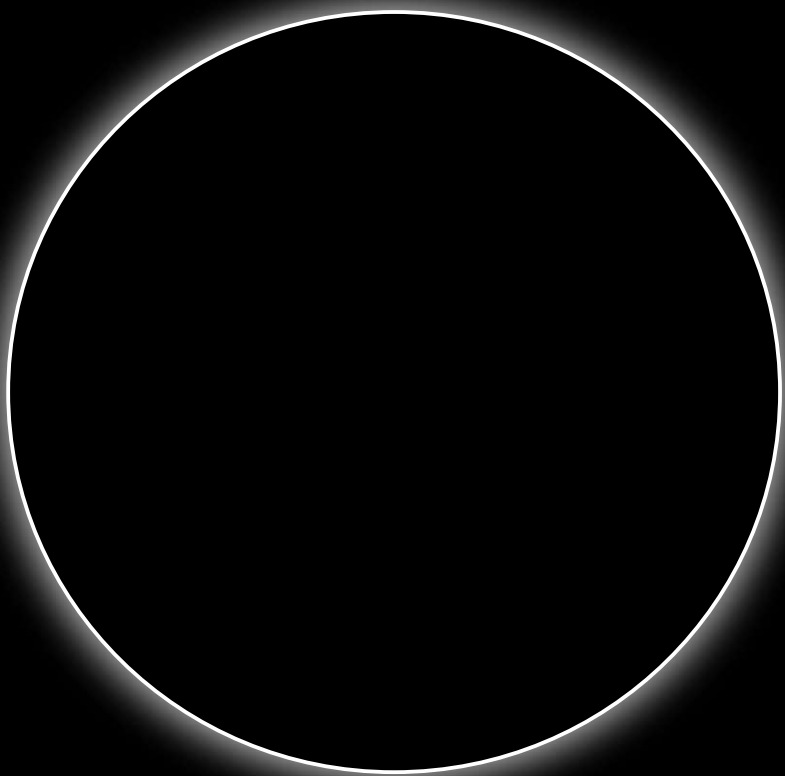
Umboðsráðið:

Magni Garðalíð, formaður
Jóhanna Hansen
Andras í Frammistovu

Óli R. á Geilini
Anja Eliassen
Magnus Eliassen
Kartin Lenvig
Katrína Johannesen
Harry Jensen
Jógvan Jón Petersen

Diamantringurin
føroyski útjaðarin
fjaldar
keldur
orkuverk
svartar
brillur
ljósið
brennur
sterkari
aftanfyri
myrkrið
val
politikarar
draga
gardinur
frá
útoyggjar
oyggjahav
megi
óttaleysur
máttur
tolmóð
langmóð
kvæði
lurta
hojr
sangin
bera
um
skorar
dýpi
ljósir
litir
gávumild
gevandi
synir
døtur
stórbært
lendi
menniskju
varðveita
varðar
forkunnug
virðir
útoyggjar
Føroyar
eitt
land

Total Solar Eclipse Føroyar 2015

*"Útoyggjarnar eru sum diamantringurin, og vit bíða,
til mánin flytur seg, og sólin aftur fer at skína"*

Fjaldi diamanturin

Tá sólin skínur, lata føroyingar seg úr frakkanum og fara út at njóta ljósið og fløvan frá sólini. Veturin hevur verið baldrutur og myrkur. Kroppur og sinn eru mødd av tí áhaldandi vindinum, sum er farin so tráur um húsahornið. Brúna grasið og fuglar, ið skunda sær at finna skjól fyri kavarokinum, hava teskað um tol og vón. Og so er hon her, sólin, og grasið grønkur, fuglurin reiðrast, og náttúran øll vaknar úr dvala. Vindurin blíðkar og boðar frá, at nú er vár, nú er vár...

Og vit, vetrartroyttu menniskju, njóta ljósið frá diamantinum á himmalhválvinum, sum var fjaldur av mánanum í umleið 2 minuttir, men kom so aftur at skína á okkum, eina løtu afturat.

VÆL KOMIN Í SKÚVOYAR KOMMUNU

Vit verja borg og vinna framá

Skúvoyar Kommuna
- bjóðar væl komin
á útoyggjastevnu 2015

Skúvoy ein søgurík náttúruperla

Dímun nýskapandi og innbjóðandi

Virðismikil náttúruvernd

Eitt livandi náttúrusavn

SKÚVOYAR KOMMUNA

Skúlavegur 6 • FO-260 Skúvoy
Tel: 216444 • skuvoy@olivant.fo

“NOYÐ OKKUM IKKI AT FLYTA!”

Nú, komst tú ikki longri enn hetta? Nær ætlar tú tær av bygdini at fáa tær eitt lív? Sum ungdómur á bygd er hetta nakað, tú ofta hoyrir. At bygdin ikki er eitt stað fyri ungdóm, ið ætlar sær nakað. Býurin er vorðin “normurin”, ein normur, ið er vorðin so stórur og sterkur, at hann kvalir allar aðrar møguleikar.

Stundin er komin, at vit ungu, ið ynskja at búgva á bygd, bjóða hesum norminum av, siga Anna Frestadius, Elin Larsson og Josephine Andersson, triggjar ungar svenskar gentur, ið einar grein í svenska Aftonbladet. Tær vilja bjóða hesum norminum av. Í greinini grundgeva tær væl fyri sínari hugsan, ið líkist nógv tí, sum vit í Útoyggjafelagnum ofta hoyra ungdómar á útoyggj siga. Ein hugburður, ið vit finna í Føroyum eins væl og í okkara grannalondum.

Hesar ungu gentur siga í byrjanini av greinini, at tær eru troystar av at hoyra, at tær áttu at flutt, fyri at fáa sær eitt lív.

“Lívið her á bygd er gott, tað er avbjóðandi, og her eru nógvir møguleikar. Men møguleikarnir eru øðrvísi enn í býnum, og lívið er annarleiðis, tað vilja tær viðganga, men at tað er verri og at tað er minni ambitiøst at búgva á bygd, tað kenna tær einki til.

Hesir ungdómar eru sannførdar um, at eitt samfelag, ið ikki sær fyrimumin í ymisleikanum (pluralismu) í frælsi og burðardygd í útjaðaranum, ikki mennist, men køvur seg sjálvt.

Í Svøríki, har hesar ungu gentur búgva, er normurin, at *øll ung flyta til*

byin. Normurin er uttan fyrilit, trívist og verður áhaldandi endurgivin í fjølmiðlunum og aðrastaðni í samfelagnum sum ein “rættur” hugsanarháttur. Hetta setur okkum ungu, ið velja at búgva á bygd, í eina sera ringa støðu, tí enntá okkara foreldur byrja at trúgva, at tað er rættast, at øll ung flyta til býin, og at teirra børn ikki skulu vera verri fyri enn onnur.

- Vit eru miseydnad, um vit ikki flyta... og vit verða sædd sum svíklarar, um vit ikki koma aftur... tí hvussu skal tað enda, um øll flyta? Vit og okkara foreldur eru í villareiði.

Hugburður má endurskoðast

Hugburður, normar og virðir skulu granskast og kjakast fyri ikki at gerast villleiðandi og kóva hugsanir og hugskot, ið vága at bróta við hesi - hetta eru tær triggjar svensku bygdargenturnar sannførdar um.

Eitt bygdarsamfelag kann bert blóma, um har búgva fólk í øllum aldri, hetta kunnu øll verða samd um. Men fyri at hetta skal lata seg gera, er tað neyðugt, at samfelagið alt

sein at ynskja okkum aftur, tá vit hava fingið útbúgving og børn. Hevði tað ikki verið ein nógv skilabetri strategi: at tikið okkum fyri fult og drigið okkum inn í gerandislívið heilt frá byrjan og á tann hátt virt okkum sum tað tilfeingið, vit í veruleikanum eru?

Veruleikin er, at tey vaksnu á bygd, eisini hava eina stóra ábyrgd í tí, sum hendir. Tey noyðast eisini at broyta hugburðin til okkum, ið velja at verða búgvandi, og síggja okkara val eins virðismikil, sum tað at flyta til býin. Eitt lív á bygd kann vera haldbært, kreativt og bjóða upp á nógvar møguleikar – akkurát sum eitt lív í býnum. Men skulu fleiri ung hava møguleika at stóðast á bygd, skal møguleika-gjógvin millum bygd og bý minkast.

Skal býurin altíð vera fyrimyndin?

Vit kunnu ikki hava eitt samfelag, har alt virksemini og skipanir verða evnað til á meginøkinum. Ungdómurin má fáa møguleika at skipa seg á bygd. Tað er tørvur á einum nógv størri bygnaðarlíggum smidleika fyri

"Vit ungdómar í útjaðaranum uppliva ofta, at tey eldru formana okkum at flyta heimanífrá"

stendur saman um at broyta hugburðin til tað at búgva í útjaðaranum og í felag skapa karmar fyri hesum.

Uppáhaldið, at tey ungu sum ynskja sær at búgva á bygd, mangla ambitióinir, er ein liður í at fáa tey at flyta. Fær ungdómurin ikki møguleikan at velja, eisini at búgva á bygd, má tað byggja á eitt politiskt ynski um, at tað ikki skal vera búseting í útjaðaranum.

Formana tey ungu at flyta

Vit ungdómar í útjaðaranum uppliva ofta, at tey eldru formana okkum at flyta heimanífrá. Men tey eru ikki

at møta teimum serligu avbjóðingunum, ið útjaðarin hevur. Økir, har fólkatalið minkar og ungdóminum er meira umsetiligur.

Býurin kann ikki vera fyrimyndin fyri øllum tí virksemini, sum er. Bara tað at seta eitt ráð, har ungdómur á bygd fær møguleika at ávirka umstøðurnar, hevði munað væl. Ein broyting er gjørlig, men vit mugu fyrst broyta hugburð til, at tað bara er býarlívið, ið er eitt gott lív.

Bygdin verður ongantíð ein býur

Í einum samfelag, ið er sniðgivið við

býnum sum normi, gerast tey virðir, ið finnast á bygd ósjónlig. Bygðin kann ongantíð blíva sum býurin. Vit trúgva snøgt sagt ikki uppá ta eintáttaðu hugsanina um, at lívið í býnum ella á meginøkinum er tað einasta rætta.

Einum landi tørvar bæði býin og bygðirnar – og harvið javnbjóðis møguleikar til ólíkar avbjóðingar. Hetta er fyrsta fyrirreitin fyri, at landið alt kann mennast.

Gev tí unga ættarliðinum eitt val

Skulu vit hava livandi bygðir nú og í framtíðini, mugu vit halda uppát at jagstra tað unga ættarliðið burtur. Vit ungu á bygd vita, hvat samfelag vit vilja hava. Vit ynskja eitt samfelag við einum margfeldi av menniskjum og lívsháttum. Vit ynskja okkum eitt samfelag, har menniskju er opin fyri valinum og dreyminum hvør hjá øðrum. Vit vilja hava eitt møguleikans samfelag. Tí mugu vit bjóða *meginøkis-norminum* ella *hugsanini* av”.

Greinin stóð í Svenska Aftonbladet 18.09.2014, undir yvirskriftini: Tvinga inte oss unga att flytta till städerna. Debattörerna: Minska möjlighetsgapet mellan stad och land.

”Lívið her á bygd er gott, tað er avbjóðandi, og her eru nógvir møguleikar. Men møguleikarnir eru øðrvísi enn í býnum, og lívið er annarleiðis”

”Vit ynskja eitt samfelag við einum margfeldi av menniskjum og lívsháttum”

IKKI LØNANDI AT ÚTVEITA SJÓVEGIS LEIÐIRNAR

Emil Biskopstø, ið lesur Vinnulívsbúskap/HA á Roskilde Universiteti, vardi í januar 2015 eina uppgávu, hann hevði skrivað um privatisering av samferðsluni í Føroyum (Privat færgetransport på Færøerne). Vegleiðarin var Poul Dines, og uppgávan fékk gott viðmæli.

Niðanfry er ein samandrættur av uppgávuni og lýsir, í hvønn mun tað er búskaparliga skilagott at útveita samferðsluna ella ikki. Dømi í uppgávuni er útveiting av Mykinesleiðini. Tað skal viðmerkjast, at greinin er skrivað, áðrenn kanningin hjá Vinnumálaráðnum var gjørd.

Privat færgetransport på Færøerne

Endamálið við uppgávuni var við virkisbúskaparligum teorium at kanna mykinesleiðina, harumframt at kanna møguleikan fyri at útveita al-lan sjóvegis ferðafólkaflutningin til útoyggjarnar eftir sama leisti, sum er nýttur á mykinesleiðini.

Útgangsstøði fyri uppgávuni var at gera kanningar úr einum virkisbúskaparligum sjónarhorni, og tískil í minni mun taka atlit til samfelagsviðurskipti.

Mykinesleiðin er útveitt til Sp/f Mykines at reka í fimm ár, við møguleika fyri at leingja sáttmálan við tveimum árum. Uppgávan byrjaði við at kanna marknaðin fyri at flyta ferðafólk sjóvegis millum Sørvág og Mykines, og um hesin marknaður er áhugaverdur fyri privatar fyrirkur. Úrslitini av hesi kanning kunnu bítast í tvey; marknaðurin í lötuni, og marknaðurin eftir tað, at sáttmálin við Sp/f Mykines gongur út. Marknaðurin í lötuni er soleiðis uppbygdu, at Sp/f Mykines hevur fingið einkarétt frá landinum til at reka mykinesleiðina, sum ber í sær, at aðrar fyrirkur ongan møguleika hava fyri at koma inn á marknaðin. Hetta kundi verið ein fyrimunur fyri felagið, tí eingin kapping er á marknaðinum, og tískil átti Sp/f Mykines at kunnað skipað virksemi sítt, sum teir vilja. Men sáttmálin millum Sp/f Mykines og Strandferðsluna er soleiðis uppbygdu, at Sp/f Mykines kann ikki broyta í prísinum, kann ikki broyta í túratalinum, og kann ikki broyta, í hvørjum tíðarskeiði siglt verður. Sáttmálin ber tískil í sær, at fleiri marknaðarkreftir eru settar úr gildi, og talan er í stóran mun um ein politiskt stýrdan marknað. Tá sáttmálin við Sp/f Mykines gongur út, og aðrar fyrirkur fáa møguleika fyri at bjóða upp á siglingina, verður áhugin fyri at bjóða upp á mykinesleiðina avgjørdur av teimum treytum, ið Strandferðslan setur.

Sambært roknskapinum hjá Strandferðsluni fær tann fyrirkur, sum rekur mykinesleiðina, 888.000 kr. frá Strandferðsluni um árið. Í uppgávuni blívur roknskapurin hjá Sp/f Mykines fyri árið 2013 greinaður. Roknskapurin fyri 2013 vísir eitt yvirskot á 301.682 kr. Tískil er peningaupphæddin, sum Strandferðslan letur tí privatu fyrirkuni, altavgerandi fyri, at tann privata fyrirkur orkar at reka mykinesleiðina; uttan peningaupphæddina frá Strandferðsluni hevði roknskapurin hjá Sp/f Mykines, alt annað líka, givið hall.

Út frá greiningini av marknaðinum og roknskapinum hjá Sp/f Mykines, kann grundgevast fyri, at tað er møguligt at útveita aðrar sjóvegis leiðir til útoyggjar eftir sama leisti, sum er nýttur á mykinesleiðini. Av tí at talan er um ein politiskan stýrdan marknað, kann Strandferðslan eitt nú gjalda eina størri upphædd til feløg, sum sigla leiðir, har færri ferðafólk eru, enn á mykinesleiðuni. Spurningurin er tó, hvørjir fyrimunirnir eru við at útveita siglingina? Eitt av endamálinum við uppgávuni var at kanna fyrimunirnar og vansarnar av at útveita mykiesleiðina. Tískil setti eg meg í samband við Sp/f Mykines og Strandferðsluna, sum bæði játtaðu at svara nøkrum spurningum hesum viðvíkjandi, men tá tað kom til stykkis, svaraði ongin. Sera harmiligt, tí hetta hevði givið møguleika fyri at farið enn meira í dýpdina. Tó kemur uppgávan til ta niðurstøðu, við grundarlagi í tí innsavnaða tilfarinum, at tann privata fyrirkur ikki hevur møguleika fyri at røkja mykinesleiðina effektivari enn tað almen-na. Orsøkin er, at tann privata fyrirkur skal skipa virksmið eftir teimum treytum, sum Strandferðslan setur. Samstundis er tað eingin ábending um, at Strandferðslan ikki kann røkja siglingina eins bíliga og tað privata, undir somu treytum. Hinvegin

mátti Strandferðslan havt stórraks-trarfyrir munir í mun til tað lítla privata felagið, og tískil sambært teorii-ni, kunnað røkt siglingina bíligari.

Til síðst í uppgávuni bleiv mun-urin millum mykinesleiðina og leiðir-nar til aðrar útoyggjar viðgjørdur. Í mun til prís og túratal er tað eyðsæð, at Mykines er verri stillað enn aðrar útoyggjar. At sigla til Mykines er 266 prosent dýrari enn til aðrar útoyggjar, og tað er bert sjóvegis samband fyra mánaðir um summarið og eina viku í heystfrítíðini. Tað er samband alt árið til tær útoyggjar, har Strandferðslan rekur siglingina.

Uppgávan kemur til ta niður-støðu, at tað er møguligt at útveita sjóvegis ferðafólkaflutningin til útoyggjar til privatar fyrirkur at reka eftir sama leisti sum á mykines-leiðini. Orsøkin er at marknaðurin í stóran mun er politisk stýrdur, og fyr-ritøkurnar á marknaðinum fáa eina árliga peningaupphædd, sum er alt-avgerandi fyri áhugan fyri hesum

Í dag er eingin almenn flutningsskylda. Hesa valdi Løgtingið at avtaka við lóg í 2013. Útoyggjafelagið royndi at gera sína ávirkan galdandi. Eitt av tiltøkunum var eitt skriv til Føroya Løgting við 220 undirskriftum, ið umboðsráð felagsins stóð fyri. Røddirnar vóru ikki hoyrdir, og flutningsskyldan varð tikin av.

virksemi. Hevði talan verið um ein frían marknað, hevði áhugin hjá privatum feløgum ikki verið til staðar, tí inntøkugrundarlagið hevði verið ov lítið. Samstundis kann stað-festast, at útveitinigin hevur onga effektivisering við sær. Tískil er tað ivasamt, um tað í heila tikið gevur meining at útveita leiðirnar, tí Strandferðslan mátti kunnað røkt siglingina bíligari enn tað privata. Eisini hevði útveitingin av sjóvegis ferðafólkaflutninginum til útoyggj-arnar - eftir sama leisti sum á myki-nesleiðini - ført við sær eina príshæk-king, og skert túratal.

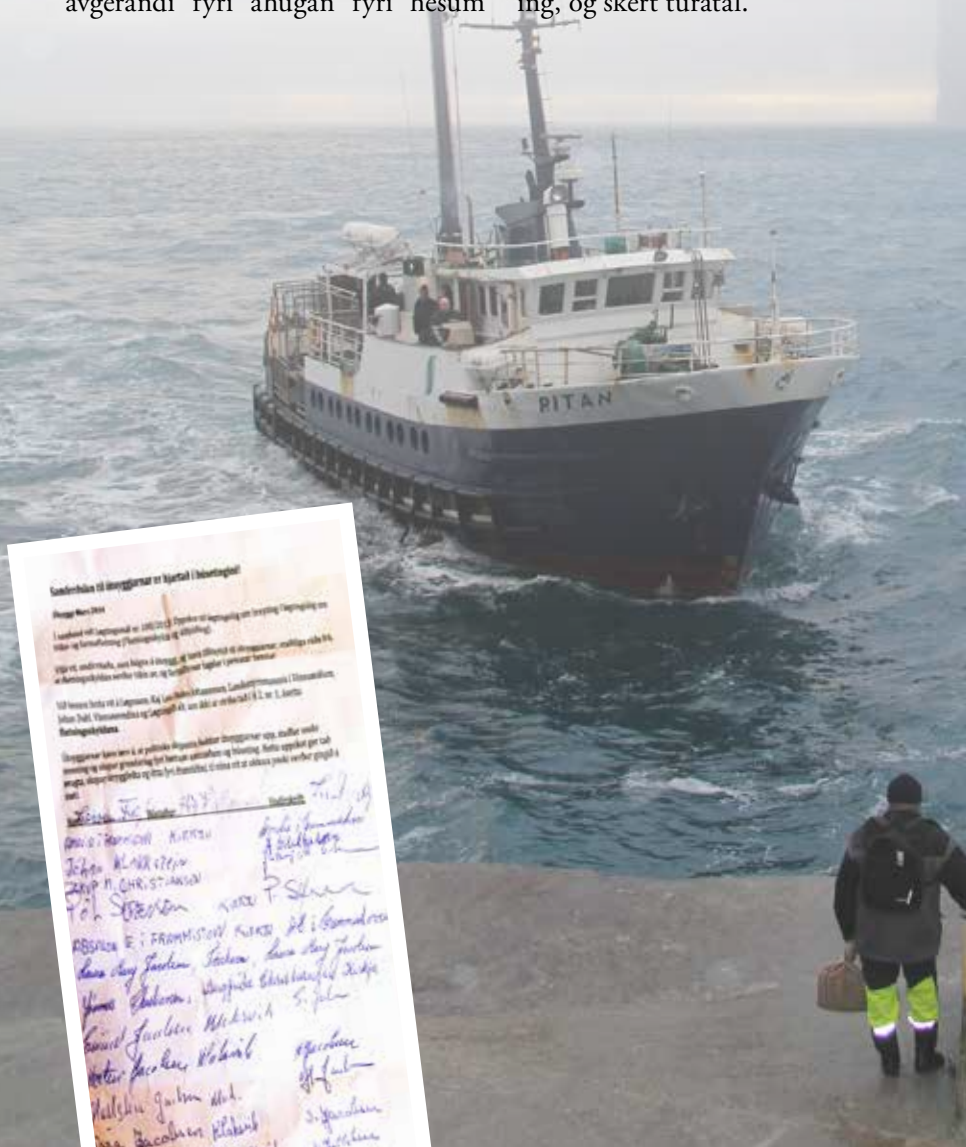
Dagføring

22.06.2015 kunngjórði Vinnumál-aráðið: Frágreiðing um útveitan. Ein kanning, sum m.a. lýsir, hvussu ein útveitingartilgongd kann skipast, hvørjir útveitingarhættir kunnu koma uppá tal og um grundarlag kann sigast at vera fyri at útveita sjóvegis farleiðirnar.

Samanumtikið er niðurstøðan, í stuttum henda:

1. At tað verður ein stór avbjóðing at skapa veruliga kapping á føroyska ferjumarknaðinum, Til tess at staðfesta kappingargrundarlagið er tó neyðugt við fleiri kanningum.
2. Arbeidsbólkurin metir tað vera ivasamt, í hvønn mun tað ber til at spara í rakstrinum í samband við eina útveitan.
3. Eftirmetingin av teimum útveitingum sum eru framdar innan samferðslu í Føroyum, t.e. Bygdaleiðir og Mykinesleiðin, vísir ein stóran útreiðsluvøkstur.
4. Eftirmetingin vísir, at galdandi sáttmálar hava stórar veikleikar, eins og sáttmálastýringin hevur verið alt ov veik.
5. Arbeidsbólkurin mælir til, at bygnaðarbroytingar verða framdar innan SSL, sum kunnu føra til ein meiri úrslitagóðan og skynsaman rakstur.

Hetta samsvarar væl við niðurstøðuna hjá Emil Biskopstø.

KAVAVETRAR OG ÓDNARNÆTUR

HUGLEIÐING Á HÁVETRI

So lótu oyggjarnar seg í tann hvíta hamin, landið legst í dvala, tí ikki er framkomandi. Bilar standa undirkavaðir, vegir eru stongdir og flogferðslan stöðgað upp. Friður legst yvir land og fólk, tí einki annað ber til. Loksins eru stundir til heimligan hugna.

Í heitu stovuni í Hattarvík situr Hanus og hugleiðir um farnar dagar. Tankarnir leita til kavavetrar, ið vóru um at taka øll av fótum. Nú er dóttirin Jóhanna vaksin, og hevur fest garðin. Tað er ampin, ið Jóhanna hevur av seyðinum, nú tað kavir so áhaldandi, ið fær hann at minnst...

Tað var í 1947, og tað hevði ligið kavi út í eitt, í tveir mánaðir, frá fyrst í februar og allan mars mánað. Veðrið var gott, men tað var so nógvur kavi, at tey noyddust at taka seyðin inn. Tað var fult av seyði inni allastaðni, í kjallarum og neystum, ja alla staðni har tað var pláss fyri einum fýrbeintum. Hetta sama árið gjørdur

allir menninir í bygðini, serliga teir ungu, eitt

stórt kavaskip í túninum uppi í Húsi. Teir rullaðu stórar kavabóltar at byggja tað við og brúktu eitt rekatræ til mastur. Tá búðu nógv fólk í bygðini, so tað var hugaligt.

Men ikki var tað líka

hugaligt í 1962, tá doyði nógvur seyður í kavanum, og sama skilið var í 1979, sigur Hanus og turkar døgð av køksvindeyganum. Men tað sæst ikki út, tí klaki hevur lagt seg sum túsundtals smáar stjørnur á vindeygaðuttanfyri.

Í 79 var tað akkurát sum nú, kavin kom so bráðliga, og tað var, sum hann ikki vildi steðga aftur. Tað kavaði áhaldandi í nógvir dagar, og

“Veðrið bara versnaði. Eg minnst, hvussu alt skalv og ristist. Ein øgilig glintan av tallerkum og koppum í skápunum”

vit royndu alt, vit kundu, fyri at bjarga seyðinum. Maður fór av húsi at leita eftir seyði, sum var undirkavaður, men kavin var so djúpur, at vit noyddust at brúka spaka at stinga við fyri at finna hann. Vit gróvu tað leyst, sum vit kundu finna, sigur Hanus, og tað var undrunarvert, hvussu nógvur seyður var funnin á lívi, tí nógvir vóru undirkavaðir í fleiri dagar.

Tað er gott, at seyðurin er so nær at húsum nú, sigur Jóhanna, sum eisini minnst hendingar í sínum barndómi, har kavi og stormur gjørdur um seg.

Tað var einaferð antin seinast í 1980unum ella fyrrapartin í 90-unum. Erland Beder, sáli, var prestur á Viðareidi og kom út til okkum nakrar dagar fyri jól, fortelur Jóhanna. Hann helt jól saman við okkum, hevði gudstænastu á middegi 1. jóladag og skuldi so vera í kirkjuni á Kirkju um kvøldið sama dag. Tað hevði kavað nógv ta náttina, og pápi,

sum var deknur í kirkjuni, stóð eisini fyri kavagrevstrinum hjá LV í oynni og vildi føra prest yvir á Kirkju.

Teir fóru báðir upp í gravkúnna og gróvu seg yvir til Kirkju. Tað tók fleiri tímar, og klokkan var blivin nógv, tá teir langt um leingi vóru staddir oman fyri bygðina á Kirkju. Tá samdust teir um, at hetta var alt ov drúgt, at tað fór at vera skjótari, um prestur fór til gongu oman í bygðina. Sum sagt so gjørt, og prestur fór til gongu í djúpa kavanum, og tað eydnaðist.

Soleiðis liður hetta vetrarkvøldið í Hattarvík. Inni er gott og fjálgt, men vindurin tykist ikki at vilja minka, soleiðis sum forsøgnin lovaði.

Og Jóhanna minnst Jólaódnina í 1988, hóast hon var bert 4 ára gomul tá... Nógv av teimum vaksnu bæði í Hattarvík og á Kirkju høvdu verið í kvøldskúla í skúlanum í Hattarvík hetta kvøldið. Marianna Debes Dahl undirvísti í enskum. Aftaná komu øll inn til okkum í Útistovu at dansa føroyskan dans, fortelur Jóhanna. Hetta var fast henda veturin, eitt kvøld um vikuna. Mær dámdi tað so væl, og eg slapp eisini uppi at dansa. Tað er nokk her áhugin hjá mær fyri føroyska dansinum byrjaði, sigur hon.

Men hetta kvøldið var eitt sindur øðrvísi, vindurin vaks og tískil góvust tey við at dansa, fyrr enn tey plagdu. Tey av Kirkju fóru yvir aftur, áðrenn veðrið versnaði meir, og hini í Hattarvík fóru eisini til hús.

Tað var ikki hugsingur um at sovna hjá mær. Vit vóru øll í køkinum, tordu ikki at fara upp á loft at sova.

Pápi og ein annar maður hövdu verið uttanfyri og hugt, teir máttu halda sær í jarnbindið á húsunum fyri ikki at fúka. Tá pápi kom inn aftur, var húgván hjá honum vekk, ein sovorðin, sum tú bindur undir hókuni, hon var helst fokin út á víkina.

Veðrið bara versnaði. Eg minnst, hvussu alt skalv og ristist. Ein øgilig glintan av tallerkum og koppum í skápunum. Nakrir figurar vóru á einari hill í køkinum, teir byrjaðu at detta niður eisini. Har var onki

annað at gera enn at sita mitt á gólvinum. Sofuna settu vit fyri spískamarshurðina, tí hon feyk upp av nógva trýstinum. So við eitt var eitt øgiligt buldur uppi á tekjuni. Tá var tað hjallurin hjá okkum, sum var komin oman yvir húsini, og okkurt var komið niður ígjøgnum takið eisini. Hol var komið á. Onki vind-eyga brotnaði, tíbetur.

Dagin eftir, tá ið veðrið var betri, varð farið út at hyggja, hvussu vordíð var. Tey krovini, sum hövdu hingið í hjallinum, lógu slødd um bygdina og

niðri í ánni. Ja, hetta var ein hending, ið eg minnst, sjálvt um eg var so ung.

Tað bankar á dyrnar. Tað er ein granni, ið er komin at vita, hvussu tað stendur til, hann hevur sett sær fyri at fara á dyrnar í teimum húsum, har tað er ljós hetta vetrarkvöld í Hattarvík. Jóhanna tendrar ketilin eina ferð enn, og prátið snýr seg um kavan, um vindin og tær stóru kavafannirnar, ið hava lagt seg alla staðni, kanska verður stórkavi.

Langt frá tunli til TILKALLING!

SIGNALVIRÐIÐ er ikki gott!

Henda støðan, sum er íkomin á Hestleiðini, átti at fingið okkara politisku myndugleikar, serliga teir, sum varða av útoyggjunum, at reist seg úr stólinum!

Tí at fara frá einari støðu, ið er tann sama fyrri allar sjóvegis farleiðir, til bert at hava tilkalling, er eitt sera stórt lop, tann skeiva vegin.

Men tað er soleiðis, ið støðan er nú á Hestleiðini. Tey, sum búgva í Hesti og eru knýtt til oynna, skulu siga frá, tá tey ætla sær til ella úr oynni.

Tað er sum so einki galið við at siga frá, soleiðis at ferjan ikki siglir tóm aftur og fram, tí hava Tórshavnar kommuna og íbúgvarnir í Hesti góðkent hesa skipanina. Sum tókk fyrri vælvilja, var sambandið í oynna bœtt í vikuskiftinum. Trupulleikin er hinvegin, at hetta er eitt so týðiligt tekin um, at Hestur ikki hevur nóg mikið av fólki og virksemini til at klára skerini komandi árin, um ikki okkurt munagott hendir.

Signalvirðið hevur eisini týðning

Tá bygðarfolk, ferðafolk o.o. noyðast at tilrættisleggja og síðani ringja og biðja um fart, gerst ein túrur út í Hest, reint mentalt annarleiðis enn til aðrar oyggjar, har tú sær eina ferðætlan og ger av, hvønn tú velur. Tann innbjóðandi faktorurin er burtur, og tað spontana er horvið. Tey flestu, sum Glóðin hevur tosað

við, siga, at tað er í lagi, at farleiðin er skipað við tilkalling, soleiðis sum støðan er í dag, men tað eru eisini fleiri, ið eru ørkymlað. Hesi siga m.a. ”hetta ger í øllum førum, at vit ikki fara so ofta í oynna sum fyrr”.

"Vit væntaðu okkum ein tunnil, og nú standa vit eftir við ongum, ikki so frægt sum einum fœstum ferðasambandi. Oyggjin verður avtoftað, um hon ikki fær størri virðing frá politiska myndugleikanum, hon stendur á gravarbakkanum, og tað má broytast, og tað skjótt, sigur ein, sum hevur nóg samband út í Hest".

Útoyggjafelagið stuðlar undir, at Hest bygð fær eitt nógv betri ferðasamband enn nú. Ferðasambandið er avgerandi fyrri, at oyggjin kemur at liva í framtíðini, og felagið stuðlar undir, at tunnil kemur í oynna, tá tunnilin til Sandoyinna verður gjørdur.

Enn eru ikki allar súðir syftar, og vónandi koma nýggir politikarar til eftir komandi val, ið síggja virðini í okkara útoyggjum, Hestoyggjin íroknað.

felagið stuðlar undir, at tunnil kemur í oynna, tá tunnilin til Sandoyinna verður gjørdur.

BROT ÚR SKRIVI TIL FØROYA LØTGING, frá Útoyggjafelagnum!

Til Føroya Løgting 25. februar 2014: Viðvíkjandi málinum um fast samband undir Skopunarfjørð

Útoyggjafelagið heitir við hesum á tygum, sum løgtingslim, um at tryggja, at Hestur verður partur av fasta sambandinum undir Skopunarfjørð. Hetta er eitt sera álvarsamt og avgerandi mál fyrri framtíðina hjá Hest bygð. Hestur stendur á einum vegamóti, har framtíðin er treyta av, at sambandið til oynna bætist munandi. Nú talan er um tunnil, er tað tí sjálvsagt, at Hestur gerst partur av hesari ætlan. Tað er ein vinningur fyrri føroyska samfelagið, at velja linjuføringina um Hest. Tí við einum góðum ferðasambandi, verður oyggjin væl búsett, og møguleikarnir í oynni fyrri vinnu, serstakliga ferðavinnu, eru stórir. Bygðafelagið í Hesti, er eitt tað mest virkna í landinum. Tær familjur, sum hava kent seg noyddar at flyta, royna á henda hátt at stuðla undir oynna, og mong síggja møguleikan at flyta út aftur í Hest, um hetta gerst møguligt. Tað er okkara vón, at henda stóra og menandi verkætlan verður fullborin, og tað er hon bert um Hestur er við.

TYRLAN ER GÓÐ

Tyrlan er góð, og skal framhaldandi tryggja útoyggjunum eina góða tænastru, eins og hon hefur gjört, frá tí fyrstu tyrluni, ið var keypt til endamálið.

Tyrlutænastan hefur hildið lív í útoyggjunum, og ger tað framhaldandi. Tríggjar ferðir um vikuna, flýgur tyrlan "útoyggja- rutuna", mikudag, fríggjadag og sunnudag. Hetta hefur hon gjört í mong ár.

Stóra Dímun hefur bert tyrluna á dúva uppá. Um veturin er Mykines í somu stöðu sum Stóra Dímun, tí er ein góð tænastru altavgerandi fyri hesar oyggjar. Skúgví, Fugloy og Svínoy, hava eisini stórt gagna av tyrluni, tí ofta er tað ikki farandi sjóvegis um veturin. Alt árið, er tyrlan við til at stytta fjarstöðuna til meginøkkið, har allar tænastru er tókar.

Allar tænastru krevja dagfóringar, eisini tyrlutænastan. Í lötuni verður arbeitt við at fáa eina bókingarskipa, sum fer at gera tað smidligari og lættari hjá teimum; sum búgva á útoyggj, at tryggja sær pláss, tá tørvur er á tí. Hendan tænastru verður tøk fyrst í september í ár. Arbeiddið við bókingarskipanini er skipað í samráð við Útoyggjafelagið. Umframt nýggju skipanina, sum fer at bøta munandi um tænastru, koma eisini aðrar ábøtur, ikki minst við nýggjari tyrlu á farleiðini komandi ár.

Á útoyggj eru øll takksom fyri tyrlutænastuna, og takka fyriskiparum og starvsfólki fyri at vera fyrirkomandi og hjálpsom, og gleða seg til tær ábøtur, sum eru ávegis.

Tyrlutænastan hefur hildið lív í útoyggjunum...

Svínoy eitt paradís fyri FUGLAÁHUGAÐ

Hvar finni eg eitt stað, her eg kann uppliva fuglalív, heilt nær við? Spyr ferðamaðurin. Á Kunningarstovuni er konan í villareiði. “Fuglalív”, sigur hon, “ja, tað upplivir tú á útoyggj, og er talan um heiðafugl, so er Svínoyggin í øllum førum eitt gott val”.

Glóðin hevur fingið Marius á Geilini í Svínoy, at lýsa Svínoynna í fuglahøpi.

Á útoyggj er veruligt høvi at uppliva ta livandi føroysku náttúruna. Sjónligasta og lívligasta av hesum er fuglalívið.

Á útoyggj er friðsælan mest, og henni nýtur fuglur og fólk gott av. Fuglurin fær friðin, og fólkin fáa lívsjáltandi gleðina av at síggja hetta lív, sum livir upp at eins egna.

Fuglalívið í Svínoy er sermerkt við nógvum heiða- og mäsafugli, og nú eisini kent víða um landið av eyðkendur hvítu krákunum, sum eiga sín føðistað her, tó tær eru farnar á strok um alt landið. Annar fuglur, sum ríkar um lívið her, eru teir mongu og mangan sjáldsomu flyti-fuglarnir, sum skjóta seg burt frá fjara meginlandinum í leitan eftir liviligari korum.

Svínoyggin er so vordin, at hon stendur frí útfyri eystanættini, og við sínum breiðu fjøllum og stóra dali, ið bera seg at sum ein innbjóðandi opin

favnur hjá fugli, sum flýgur framvið henni, og tað eru mangir, ið taka av og lata seg verða fevndar av Svínoynni.

FUGLURIN FÆR FRIÐ OG GRÍÐ

Her kann fuglurin óttaleysur lata møðina renna aftan á drúgva flog sítt higar til Føroya, tí ikki er nakar at søkja at honum (í Svínoy er hvørki ketta, rotta ei heldur mús). Mong eru gilini og urtagarðarnir, ið veita fuglunum føði og lívd. Og prátið hjá bygðarfólki er um henda nýggja gest, sum tey fegnast um hevur valt Svínoy til hvílingarstað sítt á ferð síni um hav.

PRÁTÍÐ HELDUR FRAM Á FACEBOOK

Í ár varð ein facebookbólkur stovnaður úr tí, at mangir fremmandir fuglar høvdu vitjað Svínøynna, og myndir og tos um fuglararnar varð hildið til á Facebook. Tað, sum spurdist burtur úr hesum, var væl umtókki bólkurin "Fuglar í Føroyum", har føroyingar við alski til fuglaívið hava høvi at uppliva føroyskar fuglafrásagnir, sum eru til stóra gleði fyri nógv.

Ein brúgv til Útoyggjarnar!

FRIGG & NORDLIGE NORDEN

Í 2014 og 2015 hevur Útoyggjafelagið luttikið í tiltøkum, uttanlands, ið viðvíkja mat og ferðavinnu. Í 2014 var tað tónleikafestivalurin FRIGG og í 2015, tiltakið hjá Norðurlandaráðnum Nordlige Norden.

SJÓNLIK Á FRIGG

Tá **FRIGG** festivalurin lat dyrnar upp fríggjadagin 9. mai 2014 í Keypmannahavn, kundu tey mongu luttakandi, leita sær inn á Útoyggja kaféina, ið var partur av tí kreativu Norðurlendsku gøtuni. Í tjaldinum var eisini Húsa kommuna umboða, og riggaði hendan samanrenningin sera væl.

Vit at luttaka á **FRIGG** vildi Útoyggjafelagið vísa sítt sanna andlit, ikki sum fráskildir partar av Føroyum, men sum spennandi føroysk ferðamál, og bústaðir fyri tey kreativu, teimum sum tørva frið at hugsa og skapa, og teimum sum ynskja at hava sítt livibreyð, á einum øðrvísi stað.

Boðskapurin sum Útoyggjafelagið bar við sær á **FRIGG** var: Útoyggjarnar tørva nýhugsan og íverksetan, og tørva teg. Á útoyggj er friður at hugsa, friður at njóta og friður at skapa tína egnu løtu, tína egnu framtíð. Tíni bústaður á útoyggj, er eitt gott útgangsstøði til umheimin.

Hesin boðskapur skal ítøkiliga knýttast at arbeiðinum hjá Útoyggjafelagnum at menna ferðavinnu á útoyggj, at stimbra íverksetan og framleiðslu, eitt nú við tiltakinum Matur sum ferðaminni, og luttøkan í Slow Food rørsluni.

Ungdómurin er framtíðin í Føroyum, og nógv av okkara ungu

halda til uttanlands. Tí er tað so umráðandi, eisini at vísa teimum, at útoyggjarnar og útjaðarin í Føroyum, ikki standa aftanfyrri tá umræður nýhugsan og spennandi møguleikar.

Tað er okkara sannføring, at tað at liva í frið og í samljóði við náttúruna verður eitt trendur, ið ikki bara ungfólk fara at taka til sín, men eisini miðaldrandi, ið eru vordin troytt av at renna um kapp við tíðina, og at gera neyðsemjur við seg sjálva, við vánaligari heilsu og ónøgd sum fylgju.

Tiltakið Matur sum ferðaminni setti veruliga dóm á luttøkuna á Frigg. Serstakliga var tað virksema hjá Jóhannu Mariu, og hennara rabarbusaft, umframt maturin og drekka frá Matur-viljin, á Húsum, ið gjørdust atdráttarmegin. Tað skal sigast, at tiltakið vísti seg at vera ein serstakliga góð marknaðarføring, fyri bæði hugskot og vørur.

Luttøkan hjá Húsa kommunu stuðlaði væl undir tiltakið. Húsa kommuna lýsti teirra vilja og ynski at skapa nýggjar vinnur, og gera átøk fyri m.a. at fáa ungdomin at støðast í bygdini.

Framtíðin er bjørt í Føroyum, men bert um vit megna at taka okkara ungdom í álvara, og geva teimum møguleika at virka, har tey ynskja at búseta seg, eisini um tað er á útoyggj.

ÚTOYGGJAFELAGIÐ

– SAMMENSLUTNINGEN AF FÆRØSKE SMÅØER

D BINDUR SEG TIL at vera
dygdir í matverum, m a
dfen, velting, og hvussu
t verja margfaldið í dyrk
pprunaligum djórasløgum
D SIGUR at tann einasti
að uppá, serliga í fátøk
i lokalsamfelagnum
ø eru í nánd.
D VERJIR ST
g eru partar
ning av søgu
hesi viðursk
abyrgd.

Tað er eingin ivi um, at ferðavinna, matur og mentan eru millum bestu evni at marknaðarføra til ferðavinnuna. Tað vita vit kanska longu, men fingi tað so dyggiliga staðfest á tiltakinum Nordlige Norden her í KBH frá 28. til 30. mai.

NORDLIGE NORDEN

Frá 28. til 30. mai 2015, var Útoyggjafelagið við í framsýning og frásøgn um føroyskan mat og mentan, í Keypmannahavn. Tríggir spennandi og sera virknir dagar, har fleiri túsund komu á gátt, hugdu, lurtaðu og smakkaðu okkara brellbitar av skerpikjøti, grind, rullipylsu o.ø.

Endamálið við okkara luttu var: at byggja brúgv millum útoyggjarnar, matmentan og ferðavinnu. Vit síggja tiltakið sum ein møguleika at skapa kunnleika um Føroyar og útoyggjarnar, skapa áhuga fyri at koma at vitja útoyggjarnar, men ikki minst:

vísa hvønn týðning útoyggjarnar hava fyri Føroyar. Ferðavinnan kann gerast ein munagóð vinna á útoyggj, um vit megna at samskipa og menna hana, við dygdargóðum og burðardyggu tiltøkum. Hóast tað longu eru tiltøk á flestum oyggjum, er langt á mál, til hon veruliga gevur avkast til tey búføstu, tí vilja vit áhaldandi arbeiða við hesum.

ÚTOYGGJAFELAGIÐ SETUR FOKUS Á MAT OG FERÐAVINNU

Hesar dagarnar á Nikolaj Plads í Keypmannahavn sýndu vit fram

føroyska bygdamatmentan, ella nærri sagt: vit vístu útlendingum tann matin, sum er vanligur gerandismatur á útoyggjunum - og í nógvum heimum í Føroyum í dag. Hetta er matur, sum verður framleiddur lokalt og hageiddur eftir góðari, gamlari siðvenju.

SLOW FOOD

Hetta konseptið, “**good, clean and fair food**”, har vit leggja dent á lokalan mat, framleiddur úr lokalarí rávøru, og eftir gamlari siðvenju, passar sum fótur í hosu til Slow Food konseptið, ið Útoyggjafelagið er partur av.

TIKIN Á BÓLI

Vit, sum tóku okkum av tí føroyska básinum, vóru fullkomiliga tikin á bóli, so stór undirtøkan var til okkara framsýning. Fólk vóru har leingi, og fleiri komu aftur at spyrja og smakka okkara smábitar.

Ung sum eldri vildu hoyra um okkara land og mentan, og hví vit enn eta henda sera einfalda og lítið tilvirkaða matin, ið er eitt hitt í dag. Serliga vakti fermenteringin áhuga, at vit lata náttúruna sjálva goyma og krydda matin.

MATMENTANIN EIN SKATTUR

Føroyar eiga ein skatt, ið er okkara væl varðveitta matmentan, og bókurnar hjá Jóan Paula Joensen (Bót og biti), ið lýsa hesa mentan, eru gull verdar. Vit skulu ikki krógva gerandismatin burtur, tá gestirnir koma, men vera errin og bjóða hann fram.

Útoyggjarnar eiga ein gyltan møguleika í at verja og menna okkara matmentan. Hetta gera vit best við at bjóða gestunum eina matarskrá, ið er lokal, fjølbroytt og autentisk.

JØRÐ & LANBÚNAÐUR

Eitt klútateppi av smáum jarðarteigum verður ongantíð grundarlag fyri vinnuligum landbúnaði í Føroyum, tíansheldur einari einskiljing av festijørðini. Tørvur er á broytingum, men skynsomun og umhugsaðum loysnum, ið gagna búseting á smáplássum og geva føroyingum atgongd til eitt nógv størri úrval av frískum landbúnaðarvørum.

Á komandi síðunum lýsa vit viðurskifti, ið viðkoma jørð og landbúnað. Tørvur er á kjaki, og ikki minst greiðum politiskum átøkum, skal nakað munagott henda, men hesi mugu byggja á holla vitan og fakliga væl grundaðar tilgongdir.

Útoyggjafelagið hevur havt fokus á jørð og landbúnað, síðan felagið byrjaði, og verið virkið m.a. við verkætlanum (framleiðsluhús á útoyggi, matur sum ferðaminni o.ø.). Umframt hetta hava vit tikið lut í almennum arbeidsbólkkum og í orðaskifti um hetta evnið.

Felagið byggir í stóran mun síni sjónarmið á grundgevingar og tilmæli, sum vóru í Útoyggjaáltinum (2001), tí tey eru líka røtt og týðningarmikil nú sum tá. Tær fáu broytingar, sum hava verið innan jarðarbrúk síðan 2000, hava tíverri ikki víst seg at gagna útoyggjunum, heldur er tað øvut.

Búseting í útjaðaranum er, um vit vilja tað ella ikki, sera nær knýtt at møguleikum innan jørð og landbúnað. Vit tosa um ferðavinnu, arbeidsplass, inntøkur, um innovatión og møguleikar hjá komandi ættarliði, um burðardygd, umhvørvi, vistfrøði og møguleikar at fáa hendur á dygdarvørum, framleiddar úr lokalum rávørum.

Alt hetta er so avgerandi nær knýtt at jarðarspurninginum og landbúnaðarlóggávuni, at vit ikki sleppa undan at taka hesi upp til eftirmetingar, skulu vit droyma um at skapa menning og framburð í føroyska útjaðaranum.

Í hesum tema jørð & landbúnaður koma vit á ymiskan hátt at nema við tey evni, ið eru nevnd omanfyri.

MOLDÁRIÐ 2015

Mold er av alstórum týðningi fyri mannaættina og jørðina alla. Men hóast hetta, geva vit henni ov lítlan ans, tá umræður kjakið um jarðarbrúk. Hetta heldur í øllum førum ST (Sameindu Tjóðir), ið hava lýst 2015, sum árið har sjóneykan skal setast á mold og hennara fjølbroytta og stóra týðning. Tað er tørvur á meira vitan og lærdómi um moldina, men eisini størri viðurkenning av tí týðningarmikla leikluti hon hevur fyri m.a. mat, tægrir, heilivág ja, á alla okkara vistskipan, sigur ST í sínari grundgeving.

Tað er ein viðurkend hugsan, at moldin ikki er ein óendalig kelda, men kann blíva uppbrúkt ella oyðiløgd. Tí er tað eisini umráðandi at vit fara val um moldina, og ikki dálka ella oyða hana burtur.

Í Føroyum eru vit møguliga í tí hepnu støðu, at vit ikki hava dálka okkara umhvørvi, í eins stórt mál, sum tey hava í øðrum londum, men hetta merkir ikki, at okkara mold og jørð, er uttanfyri allar vandar, tí má m.a. taðing fara fram við skynsemi. Ein annar vandi fyri føroysku moldina, er tað stóra biti frá seyðahaldi. Nógvastaðni í fjøllunum síggjast stórir berir blettir, har moldin er skolar burtur ella liggur ber. Nú veðurlagið gest vátari, kann hetta av álvara gerast ein trupulleiki, ið føroysku myndugleikarnir eiga at taka í álvara.

Tað verður ført fram, at tað er neyðugt, at vit í Føroyum fáa ein góða og greiða lendisæltan. Hetta kann eisini gerast ein partur av arbeiðinum við at tryggja, at lendi, har moldin er góð, verður brúkt til matvøruframleiðslu, og at hetta verður gjørt skynsamt og burðardygt.

Moldin er virðismikið tilfeingi, og skal brúkast til tað hon er best egna til, navnliga til mat til djór og menniskju. Fjøllini skulu verjast í móti erosión/burturmáað, og tey mentaðu landsløgini, ið okkara forfedrar hava velt og skipa til landbúnað, eiga at brúkast til endamálið.

Sambært ST er kunning og vitan vegurin fram, og hetta eiga vit í Føroyum at taka til eftirtektar. Vit eiga eisini, í trá við altjóða rákið kring burðardygd, at taka virkið lut í hesum, til frama fyri okkum sjálvi og mannaættina alla.

*Úr bókini Landfrøði 1,
verður hetta sagt um jørðildi/mold.*

Jørðildi

Tað ovasta leysa jarðlagið er jørðildi. Ovast í jørðildinum er moldin, sum er blandað leys jørð og lívrundi tilfar. Moldin er avgerandi fyri, um plantur kunnu vaksa. Jørðildið er ofta um leið hálvan metur tjúkt. Jørðildi og leysu jarðløgini eru avgerandi fyri, hvussu lendið kann verða nýtt. Summi støð hóska best at velja, og onnur eru betri sum beitalendi til seyð og neyt. Jørðildið í Føroyum er ofta lítið umgjørð fjalla jørð við meiri og minni mógvi í. Nógvastaðni hóska jørðin best til gras.

Gramar Gransking

Vistfrøðiligar náttúruvannsóknir, er eitt virkið, ið m.a. hevur granska í føroyskari mold. Á teirra heimasíðu www.gramar.fo, ber til at síggja úrslit av teirra gransking.

EINSKILJING AV JØRÐINI TÆNIR IKKI ÚTJAÐARANUM

Óla Jákup úr Dímun hugleiðir um viðurskipti kring landbúnað og festijørð, og grundgevu m.a. fyri, hví tað ikki er skilgott at einskilja festijørðina.

Sum flestum kunnugt er umleið helvtin av jørðini í Føroyum ognarjørð og landsjørð. Ognarjørðin, sum er ogn hjá privatpersónum, og landsjørðin, sum er uppbytt í størri og smærri eindir, sum eru latnar út til festarar at umsita, er ogn hjá landinum.

Spurningurin, hvørt henda skipanin av ognarviðurskiptunum er nøktandi, hevur ofta verið havdur á lofti, og í hesum døgum sigur landsstýrismaðurin í landbúnaðarmálum seg arbeiða við lógarbroytingum, sum skulu heimila, at landsjørðin verður einskild, tvs. seld einstaklingum til ognar.

Hví skal jørðin einskiljast?

Altavgerandi spurningurin í sambandi við eina møguliga einskiljing má vera, hvørjum endamáli einskiljingin tænar.

Fyri politikaran eins væl og embætisverkið, ið umsitar landsjørðina, má aðalmálið og skyldan vera at tryggja, at ein og hvør broyting á lógarøkinum verður mennandi fyri landbúnaðin í Føroyum.

Eftir míni bestu sannføring tæna ætlaðu broytingarnar í ognarviðurskiptunum ikki tí endamáli at menna føroyskan landbúnað, men heldur tvørturímóti, og tey argument, eg higartil havi hoyrt fyri hesum, hava ikki verið sannførandi.

Allur vinnuligur landbúnaður er á festigjørðum

At kalla allur vinnuligur landbúnað-

ur, sum finst í Føroyum í dag, mjólkjarframleiðslan og nakrir garðar, har seyðahaldið er grundarlagið fyri rakstrinum, hava vit á festigjørðum.

Tað er heilt einfalt tí, at almenna festijørðin er varðveitt í størri eindum, og ikki eins og ognarjørðin hevur kunnað arvast ella verið seld í smærri eindir. Tað er festiskipanini at takka, sum vit hava, at vit í Føroyum í dag hava eina mjólkjarframleiðslu, sum nøktar eftirspurningin.

Harafrat kemur, at tað er fíggjarliga tungt at reka vinnuligan landbúnað í Føroyum. Ongin, sum vil keypa sær jørð á fría marknaðinum til

"Higartil hevur politikkurin á landbúnaðarøkinum verið alt ov tilvildarligur við m. a. tí úrsliti, at búnaðargrunnurin er drenaður fyri pening..."

vinnuligt endamál í kapping við tey, sum vilja ognar sær jørð av ílguáhuga og til frítíðarítriv, hevur nakran møguleika fyri brúkiligum rakstrarúrsliti. Aftur her er tað verandi festiskipan, við ongari kapitalbinding í jørðini, sum tryggjar rakstrargrundarlagið í vinnuliga landbúnaðinum.

Hetta er galdandi fyri allan vinnuligan landbúnað yvirhøvur, og tá serstakliga fyri vinnuligu møguleikarnar í útjaðaranum og á útoyggjunum.

Festijørð í størri eindir

Á útoyggjunum er jørðin tað primera náttúrutilfeingið til tess at skapa inntøkumøguleikar og harvið tryggja lívsgrundarlag fyri búsiting.

Stórir partur av festijørðini er ógvuliga smábýtt, eisini á útoyggjunum. Skilgott hevði verið, og mær vitandi hevur ætlanin verið at savna festini í størri eindir, soleiðis at

grundarlag hevði verið fyri vinnuligum landbúnaði á festunum.

Seinast roynd var gjord at einskilja festijørðina, var ikki politisk undirtøka fyri hesum, og í staðin varð lógin um landsjørð broytt soleiðis, at m. a. festibrøvini kunnu seljast.

Sjálvurhaldi eg, at hendabroytingin var sera óheppin og óumhugsað, tá ikki varð tikið fyrivarni fyri at slík søla skuldi tryggja, at festi verða samanlögð, heldur enn soleiðis, sum nú er, at festi kunnu seljast sundurlutað.

Eg hevði væntað, at Búnaðarstovan, sum skal góðkenna allar sølur av festibrøvum, fór at verða garantur fyri, at festir soleiðis ikki verða sundurlutað, men so er tíverri ikki.

Burturvið at einskilja

Tað er púra burturvið at tosa ella hugsa um at

einskilja landsjørðina, fyrr enn vit hava fingið orðað ein greiðan landbúnaðarpolitikk. Higartil hevur politikkurin á landbúnaðarøkinum verið alt ov tilvildarligur við m. a. tí úrsliti, at búnaðargrunnurin er drenaður fyri pening, út við 100 milliónir bara tey seinastu árin, uttan at eitt nú mjólkjarframleiðslan er framtíðartryggjað. Eisini eru nógvar milliónir tiknar úr grunninum til endamál, sum falla uttan fyri tað, sum grunnurin er ætlaður til.

Ein góð lendisætlan má vera útgangsstøðið

Ein greiður framtíðarpolitikkur skal millum annað innihalda eina lendisætlan og slóða fyri øktari landbúnaðarframleiðslu, so sum eplum, rótum og neytakjøti. Ein lendisætlan, sum setur út í kortið, hvar ymsu landbúnaðarframleiðslurnar best hóskandi kunnu liggja: Mjólkjarfram-

leiðslan, har ferðasambandið ger tað móguligt, at tangabilurin kann koma til, epli upplagt á Sandoynni, men eisini aðrastaðni, slaktineytahald og røtur á útoyggjunum. Hetta eru vørur, sum vit innflyta fleiri 100 tons av árliga, men sum saktans í stóran mun kunnu framleiðast í Føroyum.

Greiðar skyldur og rættindi

Ein framskygdur landbúnaðarpolitikkur má eisini innihalda ásetingar um skyldur og rættindi til tann, sum eigur og umsitur jørð í Føroyum. Í jørðini liggur eitt potentiali, sum í nógv størri mun eigur at verða gagnnýtt til gagns fyri landshúshaldið.

Lyklaorð eru bústaðarskylda og framleiðsluskylda

Tað verður ov drúgt her at viðgera hetta í einstøkum lutum, men lyklaorðini verða bústaðarskylda og framleiðsluskylda.

So mín áheitan á avvarðandi politiska myndugleika, embætisverk, bóndafelagið og viðkomandi áhugafeløg verður at gera hetta viðkomandi arbeiði fyrst.

Komast má hartil í tí arbeiðinum, at tað bert verður áhugavert fyri tann, sum ætlar sær at bógva á og gangnýta jørðina, at ogna sær jørð.

AT SÍGGJA OG BRÚKA MÖGULEIKAR

Á Dímunargarði búgva 2 húski: Janus og Erla við tveimur börnum: Óla Jákup, 2 ár, og Andrea, 5 mðr. Í hinum húsinum búgva Jógvan Jón og Eva við tveimur börnum: Døgg, 11 ár og Sproti, 9 ár. Inntøku-grundarlagið á garðinum er: seyða-hald, drápsneyt, skinn, ferða-vinna og røtur.

Her greiðir Eva úr Dímun frá virkseminum á Dímunargarðinum. Eva festi eftirx pápa sín, Óla Jákup úr Dímun, í 2009. Síðan hevur hon saman við familjuni ment eina framleiðslu á garðinum, ið ger, at tey, tvær familjur, kunnu liva av oynni.

UMSTØÐUR BROYTAST

Seinastu 50 árin eru umstøðurnar og fortreytirnar fyri at reka garðin nógv broyttar. Ein fyrirtreyt er tøkniliga menningin og framburður innan landbúnað sum heild. Onnur fyrirtreyt er tilfeingið í oynni.

Fyri hálvári öld síðani hevði fuglurin týðandi leiklut sum tilfeingi fyri fólk í oynni. Fuglurin verður í dag slett ikki veiddur, av tí at stovnarnir eru so smáir. Hesar broytingar hava havt við sær, at vit hava noyðst at hugsa nýtt og eru farin undir annað virksemi t.d. skinn og ferðavinnu.

Hóast hesar stóru broytingar kunnu vit siga, at garðurin hevur sama høvuðsgrundarlag – seyðurin er framvegis álitið, og garðurin verður ríkin sum ein familjufyrirætka.

FRAMLEIÐSLUHÚSIÐ

Karmurin um tað allarmesta av okkara virksemi er framleiðsluhúsið. Hugskotið um eitt framleiðsluhús er ikki nakað, ið vit í Dímun einsamøll hava sett fram. Hetta hugskotið

sprettur úr útoyggjaálitinum frá 2001. Í álitinum var nærmast eitt gjøgnumgangandi ynski hjá smáu oyggjunum at fáa eitt hagreiddingarhús ella framleiðsluhús, sum skuldi kunna vera karmur um nógv ymiskt virksemi.

Við støði í hesum hildu vit, at tað var møguligt at hugsa eina slíka verkætlan sum eina pilotverkætlan – eina verkætlan, ið kundi flytast runt oyggjarnar og smápláss.

Spakin bleiv settur í svørðin 2. juni 2007, og trý ár seinni stóð húsið klárt til at taka í nýstlu. Sláturindin fekk lógging í sep. 2010

Í framleiðsluhúsinum verður umframt at fletta, eisini garvað, garnatálg elt og pakkað, røtur vaskaðar og pakkaðar, dunnur og gæs hagreiddar, seyðarhøvd sviðin, rullupylsur seymaðar o.s.fr.

SAMANSETT VIRKSEMI – ÍMÓTI RÁKIUM

Nakað, ið eftirhondini eyðkennir okkara virksemi, er, at tað er rættuliga samansett og fjøltátt. Ein kann

siga, at vit onkursvegna ganga ímóti rákinum, har eindir gerast størri og harvið rationellari. Hjá okkum hava vit tvørturímóti skipað okkum við fleiri og smáum innøkukeldum.

At hava so samansett virksemi hevur sjálvsagt bæði fyrimunir og avbjóðingar við sær:

Avbjóðingar kunnu t.d. vera:

- *krevur neyva tilrættisleggjing*
- *nógv samskipti úteftir*
- *nógv viðurskipti at seta seg inn í*

Fyrimunir kunnu t.d. vera:

- *fleiri bein at standa á*
- *fjølbroyttt arbeiði*
- *javnari arbeiðsgrýst*
- *familjuvinnarligt, ið ung sum gomul kunnu vera við*

FAMILJUFYRITØKA

At garðar verða ríknir sum familjufyrirætka er elligamalt. Tó síggja vit í dag eitt rák tann vegin, at garðar gerast meira einmansfyrirætka, har familjan ikki er við í sama mun sum

fyrir. Hetta er ein heilt natúrlig gongd, har stórar maskinur avloysa fleiri ársverk. Hjá okkum hava vit ikki tey heilt stóru tólmennini, og tí er tørvur á øllum hondum.

At reka ein garð sum eina familjufyrirøku, kann í ávísan mun gera, at okkurt ber til, sum annars ikki hevði borið seg fíggarliga. Hjá okkum er heilt greitt ein stórus fyrimunur, at øll í báðum húsunum eru partur av og eru við í virkseminum.

Høvuðsfyrimunirnar halda vit vera, at arbeiðið tá gerst ein lívsstíllur fyri alla familjuna. Hetta ger at øll hava sama áhugamál og hervið eisini tolsemi fyri, at arbeiðstíðir skifta og arbeiðsdagarnir ofta eru langir.

Tá børnini eisini eru við uppi í arbeiðinum, er hugaligari, - eisini teir longu arbeiðsdagarnar. Hinvegin er eisini sera umráðandi at duga at taka sær fríløtur, ferðast við børnunum o.s.fr.

Samskiptið og arbeiðsbýtið er nakað, ið alla tíðina má havast í huga og raðfestast. Øll mugu kenna seg vird og hoyrd og ikki minst sleppa at leggja síni evni til.

MENNA NÝGGJAR VINNUVEGIR

Tá vit hava valt at gera okkum royndir við onkrum nýggjum, eru tað fleiri fyrivarni og krøv, vit leggja dent á:

- er nakar marknaður ella kann hann mennast?

- at hetta hevur okkara áhuga
- hóskar hetta hugskotið inn í virkseimið, ið er á garðinum frammanundan
- gagnnýta lokalt tilfeingi
- fara varisliga til verka, soleiðis at vit ikki gera tungar iløgur við tað fyrsta og harvið binda okkum.
- hava tol, tí tað tekur tíð at menna eina og hvørja vøru ella tænastu, - eins og marknaðin.
- eftirmeta: er hetta nakað, ið vit vilja fara víðari við, ella lata hugskotið liggja til onkran annan?

OPIN FYRI TILLAGINGUM

At virkseimið á Dímunargarði er samansett júst soleiðis, hevur nakað við okkara áhuga og ikki minst okkara fortreytir at gera.

Eg havi sjálf verið í Noregi á Jæren á landbúnaðarskúla. Har upplivdi og lærði eg eina rúgvu. Eg lærði nógv gott um t.d. plantur, húsdjór og búskaparlig viðurskipti. Tó var tað allarbesta, eg fekk við mær heimaftur, at uppliva mentanina og hugburðin til tillagingar hjá bóndunum á Jærinum. Hetta er nakað, eg havi roynt at taka til mín og brúka í gerðandisdegnum.

Fortreytir broytast alla tíðina, og megna vit at hava eyguni við okkum, samstundis sum vit eru opin fyri tillagingum, so eru líkindini fyri, at ein og hvør fyrirøka skal bera seg.

JARÐARVIÐURSKIFTI Á ÚTOYGGJ

Gunnhild Dahl Niclasen lesur master í human økologi á Lunds Universiteti í Svøríki og er í lýtuni í ferð við at skriva sína masterritgerð. Sera stutt kann sigast, at human økologi snýr seg um samanspælið millum vald, mentan og burðardygd, og er ein samanseting av fleiri lærugreinum, sum á ymsan hátt fáast við evni og trupulleikar, sum eru tengd at burðardygd.

Hugskotið til evnið jarðarviðurskifti á útoyggj kom, tá ið Gunnhild var í starvsvenjing á Agenda 21-stovuni á heysti í 2013. Í starvsvenjingartíðini fekk Gunnhild m.a. til uppgávu at gera part av eini burðardyggar menningarætlan fyri Skúgvoy, og í hesum sambandi var Gunnhild ein túr í oynni og tosaði við fólk har. Skipað varð fyri felags fundi fyri øll, og har var áhugavert prát bæði um trupulleikar og um møguleikar fyri Skúgvoy.

Evnið á uppgávuni er avfólking á útoyggj og jarðarviðurskifti. Tí verður hugt eftir, hvør eigur jørðina á útoyggj, hvørji rák síggjast í sambandinum millum ognarskap av jørð og búseting á útoyggjum og hvar náttúrutilfengið (kjøtið) fer, sum er á útoyggj.

Í uppgávuni verður hugt at, hvørjir høvuðsdiskursar (fatanir) gera seg

galdandi í útoyggjaspurninginum, og hvussu hesir diskursar verða brúktir til at lýsa støðuna hjá útoyggjunum í dag. Harafturat verða fatanirnar, sum útoyggjafólk hava av teirra støðu, og hvat tey halda um eigara- og jarðarviðurskifti, lýstar í uppgávuni.

Uppgávan er avmarkað til Skúgvoy og Mykines. Tilsamans fyri hesar báðar smáu oyggjar eru nærum 200 eigarar. Tí kann staðfestast, at hetta er heldur fløkjaligt arbeiði.

Samrøður hava verið gjørdar við fólk, sum búgva á báðum oyggjunum og eisini nakrar við fólk, sum eiga jørð á hesum oyggjum, men ikki búgva á teimum. Í samrøðunum hevur m.a. verið spurt, um hildið verður, at jørð hevur nakað við avfólking og trivnað at gera; áttu jarðarviðurskiftini at verið øðrvísi; hvussu tey trívast og hvussu tey kenna seg sum útoyggjafólk. Eisini

vóru nakrar praktiskir spurningar um seyðahald, t.d. hvat av seyðinum verður brúkt, verður nakað tveitt burtur, hvør er við á fjalli, hvør flettir o.a.

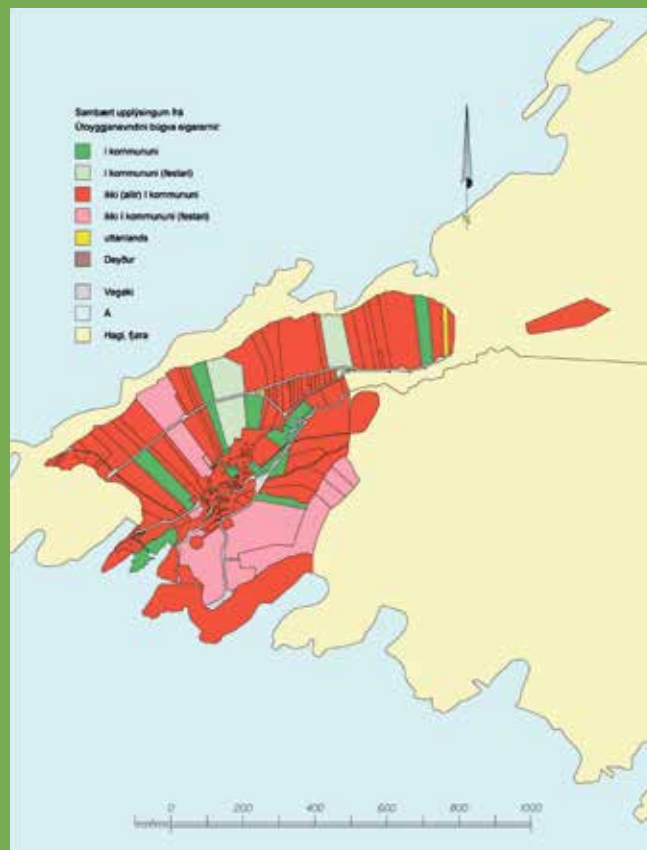
Hugt verður eftir, hvør eigur jørð á oyggjunum í dag, hvør átti í árinum 2000, og hvør átti jørð eftir útskiftingarnar, sum vóru í 1986 (Skúgvoy) og 1981 (Mykines), og hvar allir hesir eigarar búgva og búðu, og á tann hátt fáa eitt stutt søguligt yvirlit yvir eigara- og bústaðarviðurskiftum í Skúgvoy og Mykinesi.

ÚTOYGGJAFELAGIÐ OG GRANSKINGIN HJÁ GUNNHILD

Útoyggjafelagið metir hesa gransking at vera sera áhugaverda og viðkomandi. Í Útoyggjaálitinum, sum varð skrivað í 2000, vóru jarðarviðurskiftini mett at vera eitt av teimum evnum, ið viðkomu menning og møguleikum á útoyggj sera nógv. Matrikkulstovan útvegaði kort, ið vístu, í hvønn mun tey búsettu høvdu atgongd til jørðina, ella nærri sagt til tilfeingið í oynni. Myndin vísti eitt klútateppi av eigarum, staddir kring allan knøttin. Henda myndin er ikki broytt nevniligt, uttan tað, at jørðin er vorðin enn meira sundurbýtt.

Útoyggjafelagið er av tí greiðu fatan, at tørvur er á einari greiðari ætlan fyri jarðarbrúk í framtíðini, at ein lendisætlan verður gjørd, og mál vera sett í samband við nýtslu av tilfeinginum. Hetta hevði skapt nýggjar møguleikar fyri tað komandi ættarliðið á útoyggj.

GUTTI

á útoyggj

Føroyingar fegnast í hesum døgum um matsendingarnar, Spískamarið, hjá Gutta Winther og Pætur M. Dahl. Sendingar sum m.a. varpa ljós á Føroyar sum eitt spennandi gourmet land, við nógvum móguleikum, tá tað kemur nýtslu av rávørum úr okkara lokala umhvørvi.

Mynd: Pætur M. Dahl

Á síni ferð kring landið, hevur Spískamarið eisini verið á útoyggj. Glóðin hevur forvitnast hjá Gutta, og spurt, hvussu hann upplivdi at koma til útoyggjarnar, og teir móguleikar, ið útoyggjarnar hava.

Gutti greiðir soleiðis frá

Vit fóru kring landið við opnum sinni, og til reiðar at taka tær avbjóðingar sum tær komu. Hetta var ein spennandi uppgáva, sum eg frá fyrstu løtu gjørdist gripin av.

At koma til útoyggjarnar var

nærssamfelag, sína søgu, handverk og mentan.

Á útoyggj liva tey av tí sum er í nærumhvørvinum, og tey duga at brúka alt tilfeingið, og øll vita hvat kann fáast burtur út. Tey duga at gera allan tann siðbundna og matin, og tað er nógv vert í dag, har tey flestu hvørki hava atgongd rávøruna ella kunnleikan. Men áhugin fyri tí siðbundna matinum er í øking, bæði hjá okkum føroyingum men ikki minst hjá teimum ferðafólkum, sum koma til landið.

men tey eru í einum spískamari, við nógvum góðum rávørum. Tey hava eisini urtagarðar, rabarbugarðar o.a. ið heldur ikki er at forsmáa. Tað er lokalur matur, við lokalum rávørum, ið er spennandi í dag, líka frá rullupylsu, rognaknetnum til havhestaegg, sirop, rabarbusaft o.s.fr. og listin er langur. Tað er vorið so væl umtókt, at ferðast í egnum landið, og útoyggjarnar eru eitt gott ferðamál, í so mátað. Tey sum bógva á útoyggj kunnu lofta hesum trendi, og gerast partur av ferðavinnuni, við t.d. at bjóða ein

"Tað er lokalur matur við lokalum rávørum, ið er spennandi í dag, líka frá rullupylsu, rognaknetnum til havhestaegg, sirop, rabarbusaft o.s.fr., og listin er langur. Sigur Gutti í samrøðuni við Glóðina"

nakað heilt serligt. Øll vóru opin og fyrikomandi, og vit fingu alla tað hjálp okkum tørvaði. Gestablídni var stórt, og skjótt legði eg til merkis, at hetta ikki var eitt heimføðisligt fólk, sum kanska mong vilja halda, men heldur øvugt, tí á útoyggj møtti eg fólk, ið hava siglt heimshøvini, eru væl upplýst, fylgja við í samfelagskjakinum, umframt at kenna sítt

At liva so nær náttúruni og tí siðbundna, er ríkidømi á útoyggj

Tað einasta tey á útoyggj skulu gera í m.a. ferðavinnuhøpi, er at gera tað tey plaga, tí tað er júst tað ektaða og tað upprunaliga, ið ferðavinnan leita eftir. Tað er friðin, søguna og tað siðbundna.

Tey sum bógva á útoyggj, hugsa kanska ikki sjálvi so nógv um tað,

drekkamunn við heimabakaðari rosinukaku, ella einari breyðflís við skinsakjoti, fortelja frá hendingum í bygdini, ella vísa fram handverk, sum tey fáast við, alt hetta er for-kunnugt fyri tann fremmanda.

"BYGDASTOVAN" SKAL HJÁLPA BYGDUNUM

Arbeðspláss, fleiri familjur og fleiri ung gera tað stuttligari og liviligari at búgva á bygd, men tað er eisini lívsneyðugt - fyri bygdirnar - at fáa eina hjálpanði hond, so meira virksemi kann koma í gongd, ið stuðlar undir hetta.

Og akkurát tað hevur verið málsetningurin í einari verkætlan, sum Granskingardepilin – Fróðskaparsetur Føroya og Útoyggjafelagið hava arbeitt við, saman við luttakurum úr Íslandi.

Nordregio, ein grunnur undir Norðurlandaráðnum, læt figging til tiltakið, sum endaði í mars 2015.

Úrslitið av arbeiðinum er upplegg- ið til eitt forum, vit kalla Bygdastovan.

Bygdastovan skal skipast í samstarvi millum land og kommunur, Vinnuframagrunnurin, Íverksetarahúsið, Vinnuhúsið og Fróðskaparsetrið.

Bygdastovan skal samstarva við samsvarandi tiltak í Íslandi, har tey hava góðar royndir og góð úrslit av at arbeiða á henda hátt.

Talan er ikki um ein nýggjan almennan stovn, men eitt forum, har eini 3 fólk, við góðari fakligar bakgrund, stuðla bygdafólki í at fáa tiltøk í gongd, ið geva inntøkur og skapa lív og virksemi á bygd.

Fyrimyndirnar hava vit í Íslandi, har fleiri spennandi tiltøk eru skapt, langt frá alfaravegi. Fleiri av hesum

íverksetarum, vilja fegin samstarva og geva føroyskum bygdafólki lut í vitan sínari. Men hetta krevur samskipan og figging, tað krevur fakliga hjálp og fólk, sum hava kunnleika til alt hetta.

Og tað er júst burtur úr hesum, at hugskotið til Bygdastovnunna er komið. Beint nú arbeiða vit við at forma tiltakið endaliga, fáa tey, sum skulu standa fyri tí, at geva sítt samtykki, kunna um tørvin og grundarlagið, og ikki minst, gera ein leist til figging.

Nú vóna vit, at tað verður bakkað upp um hetta, ikki minst politiskt. Vit koma at kunna um gongdina í arbeiðinum, seinni í heyst. Málið er at hava tiltakið at virka á vetri 2016.

Myndirnar eru frá samstarvsmundi millum Føroyar og Ísland. Tey luttakandi eru úr Fugloy, Svínø, Hesti, av Húsum og Gjógv.

SAMSTARV MILLUM ÍVERKSETARA Í FØROYUM OG ÍSLANDI

Hugskotini eru orðað, arbeitt verður við virkisætlanum, og samstarv er skipað við íslendingar – so nú bíða vit eftir úrsliti av arbeiðinum at skipa fyri fakligari ráðgeving og figging, so tiltøkini veruliga kunnu setast í verk.

Vónirnar eru góðar hjá luttakarunum í verkætlanini "Luttøka og íverksetan", og tað skortar ikki uppá hugskot á bygd, hvørki í Føroyum og í Íslandi. Tað, sum manglar í, er at tað veruliga verður

tikið hond um íverksetarar í útjaðaranum. Heilt ítøkiliga at hjálpa til, so hugskot og ætlanir verða framd í verki.

Tey tilboð, sum eru til íverksetarar, eru góð, men tey røkka ikki málbólkinum í smáu bygdarsamfeløgnum í útjaðaranum, hetta vísa úrslit av arbeiði við íverksetan á bygd hjá Granskingardepilinum og Útoyggjafelagnum.

Ítøkiligu tiltøkini, sum eru í stoyppiskeiðini, eru í Fugloy, Svínø, á

Húsum, í Hesti og við Gjógv. Øll tiltøkini eru vænd móti ferðavinnuni, men eru samstundis tiltøk, ið savna bygdina í felags átøk.

Nú verður farið víðari við at seta verkætlanirnar endaliga upp og finna figging, men eisini at skipa ítøkiliga samstarvið við Ísland, sum í hesum føri er ein fyrirtreyt.

Samstarvið við Ísland vóna vit at fáa figging til frá NORA ella øðrum stovni, ið figgjar samstarv millum londini.

Váðafúsur íløgugrunnur

Tað hevur verið og er framvegis stórir tørvur á einum váðafúsum íløgugrunni, til tiltøk í útjaðaranum í Føroyum. Serstakliga til figging av virksemini á útoyggj.

Vit kunnu ikki tosa um at menna útjaðaran, tá tað er fullkomiliga ómøguligt at fáa figging til íløgur.

Einasti móguleiki, og hann hevur verið serstakliga kærkomin, eru tær uml. 700.000 kr., sum grunnurin til menning av útoyggjunum árliga hev-

ur at býta út til tiltøk á útoyggj. Men hetta er ikki nóg mikið til at fáa veruliga gongd á íverksetan.

Ítøkilig dømi er um íverksetarar, ið hava bíðað í 10 ár eftir at fáa figging til íløgur. Hóast professionella ráðgeving, væl gjøgnumarbeiddar ætlanir, ið vísa gott avkast, so vilja figgingarstovnar ikki figgja, og siga teir ja, so er tað við nógvi størri og meira krevjandi treytum, enn hjá íverksetarum á meginøkinum.

Hetta dømi og fleiri onnur við vísa, at tað ongantíð ov skjótt verður settur ein grunnur á stovn, ið kann veita lagaliga figging, eins og tey á meginøkinum hava móguleika fyri.

Vónandi fer nýggja politiska samansetingin, eftir valið í heyst, at seta hetta á stovn, sum liður í ítøkiligari tilrættalegging av at menna útjaðaran í Føroyum.

Ísland er ein av okkara fyrimyndum, tá tað kemur til íverksetan og at skapa burðardygg tiltøk í útjaðaranum. Teirra fyriskipan og arbeiðsháttur eiga vit at taka til okkum, og politiski myndugleikin í Føroyum eiga at læra av teirra hátti at stuðla undir økismenning.

Nú fara úrslitini at koma

So vónrík eru vit í Útoyggjafelagnum, og vit eru samstundis errin av, at úrslitini av áralongum arbeiði so smátt fara at síggjast kring oyggjarnar.

Hetta er ikki reyp, tí eitt heilt ítøkiligt dømi er, at Johanna Maria vann gull í kapping um bestu vøru úr frukt og berum - í Íslandi í november 2014.

Tað er veruliga fokus á mat og ferðavinnu í Evropa í løtuni. Hetta er eisini eitt evni, ið Útoyggjafelagið hevur lagt dent á, síðan felagið varð sett á stovn í 2002.

Ferðavinnan er í vøkstri, í okkara parti av heiminum. Ferðafólkini

spyrja eftir lokalum upplivingum og matinum. Tey vilja kenna rákan av tí upprunaliga, tað veri seg søgum, livihátti, siðvenju, handverki og mati.

Tey tiltøk, ið eru ávegis á útoyggj, byggja øll á hesi nevndu ynski hjá tí vitjandi.

Eitt er verkætlanin: Matur sum ferðaminni, har Johanna Maria er farin undir at framleiða rabarbusaft og mjaðarurtasirop. Seinni koma uttan iva aðrar vørur frá hennara virki.

Tiltakið hjá Útoyggjafelagnum kring mat og ferðavinnu leggur upp til, at framleiðarar á øllum útoyggju-

num koma upp í arbeiðið at menna nýggjar vørur, har felagið stuðlar við kunning, marknaðarføring o.ø.

Í Skúgví er ávegis tiltakið við náttúrsavninum, eitt gott íkast til ferðavinnu. Í Hesti er tað tiltakið Hest-list, ið verður ment í samstarvi við fyrirtøku í Íslandi. Í Svínøi eru fleiri áhugaverd ferðavinnutiltøk ávegis, sama í Fugloy. Í Mykinesi er matstova og gistingarhús í bygging, á Kalsoynni eru fleiri nýggj ferðavinnutiltøk komin, eitt nú smiðjan á Trøllanesi, Kópakonon, matstova á Húsum, og onnur eru ávegis. Í Dím-un eru fleiri nýggj tiltøk.

INOVA og vørumenning

Nýggjasta átakið er samstarvið við INOVA. Hetta letur dyrnar upp fyri nýggjum møguleikum, ið byggja á gransking og vørumenning. Eitt av tiltøkunum í hesum samstarvi var í november í fjør, í Nordic Artisan Food tiltakinum í Íslandi. Tað var har, ið Johanna Maria vann bæði gull og silvur, í kapping við nógvar royndar framleiðarar úr okkara grannalondum.

Arbeitt verður framhaldandi saman við INOVA. Í heyst verður tiltakið RÆST, sum er ein ráðstevna um tann ræsta føroyska smakkin, okkara luttøka verður at vísa, hvat krevst fyri at fáa ein hjall heilsufrøðiliga góðkendan.

Men vit hava eisini fingið fígging til at gera vøruroyndir burtur úr lokalum rávørum, plantum og urtum. Hetta er liður í framhaldandi arbeiðinum at skipa lokala framleiðslu á útoyggjunum, í samstarvi við INOVA.

Tiltakið í Íslandi í november var inspirerað av tí Svenska Eldrimner-átakinum, ið savnar smáar og miðalstórar fyrirkur til frálæru, vørumenning og kappingar um dygdina á mathandverkinum.

Føroyar luttóku í tiltakinum í Íslandi við 4 vørum. Leif Sørensen við einum fiskakips, Gutti Winther við einum fiskarætti, og Johanna Maria av Húsum við rabarbusaft og mjaðurtar-siropi. Oyvindur av Skarði, umboðaði Vinnumálaráðið.

MYNDAFRÁSØGN

Her hevur ein bóndi skipað garðin hjá sær soleiðis, at røktin av neytunum sæst gjøgnum gluggan á matstovu, ið hann hevur gjørt sum part av fjósinum.

Her er eitt tomat-vakstrarhús, har eigarin hevur gjørt matstovu inni í vakstrarhúsinum og skipar tiltøk og sølu á staðnum.

Sjokolada, er eitt hitt, henda sera litla fyrirkur framleiðir sjokolátu í høgari góðsku og bjóðar kundunum inn at síggja, hvussu framleiðslan fer fram.

Her er eitt tiltak, har listafólk úr øllum heiminum kappast um at sleppa at vera í 1-3 mánaðir, at arbeiða saman við bygdaíðkinum um sína list. Hesi vilja samstarva við Útoyggjafelagið um at stuðla undir eitt sama slag tiltak í Hest bygd.

Væl komin í Klaksvíkar kommunu – ein virkin og framsíggin kommuna

Klaksvíkar Kommuna - Postsmoga 2 - Nólsoyar Pálsgøta 32 - 710 Klaksvík - Tel. 410000 - Fax. 410001 - klaksvik@klaksvik.fo

”Tá ið fólk hava eitt gott hugskot og eru til reiðar at leggja lív og sál í tað, er tað okkara uppgáva sum kommuna at stuðla upp undir. Vit hava brúk fyri fólki, ið vilja skapa nakað í lokaløkinum, og sum sjálv eru til reiðar at slóða fyri og taka stóra takið, segði Jógván Skorheim, borgarstjóri, millum annað í røðu síni í sambandi við avdúkingina av Kópakonuni í Mikladali 1. august 2014”.

”Eg síggi stórar møguleikar í Kópakonuni, sum nú er komin upp á turt aftur her í Mikladali. Vit vita øll, hvussu tíðarrákið skiftir, og tað, sum var væl umtókt í gjár, ikki er áhugavert í dag, tí okkurt annað hevur tikið yvir. Men eitt, sum móti og skiftandi tíðir ikki býta á, er tann góða søgan. Og søgan um Kópakonuna í Mikladali er góð. Hon er bæði áhugaverd og lærurík”.

Brot úr røðu, sum Jógván Skorheim, borgarstjóri í Klaksvíkar kommunu helt í samband við avdúkingina av Kópakonuni.

”Søgnin um Kópakonuna sigur, at kóparnir komu upp á helluna í Mikladali, lótu seg úr haminum og fóru at dansa trettandakvøld. Og tað var eina slíka nátt, at bóndin á Sunnanágarði tók hamin hjá vakrastu gentuni í dansiringinum, so hon í lýsingini ikki slapp aftur í havið saman við hinum kópunum.

Hamin læsti bóndin í eini kistu og gifti seg við Kópakonuni”.

”Verkætlanin við Kópakonuni hóskar tí væl á staðnum, og fer sum frá líður uttan iva at hava við sær, at ferðavinnan verður ment oynni og landinum at frama. Her vera góðir møguleikar hjá ferðandi eina tiltrongda fríløtu at kasta gerandishamin og fylla “upplivingarkistuna” við nýggjum spennandi upplivingum, tá tey koma í oynna”.

Brot úr røðu, ið Bjørn Kalsø helt, í samband við avdúkingina av kópakonuni.

Standmyndin er úr bronzu, og tað er listamaðurin Hans Pauli Olsen, ið hevur gjørt hana.

ÍMÓTI ØLLUM SANNLÍKINDUM

*Lív í gótunum, gneggjan í krókunum, dansur, gleði og nógvar góðar lötur.
Frændur hittast, túnatos og hugleiðing um farnar dagar – kjak um möguleikar...*

Hesi 12 árin, ið Útoyggjafelagið hevur verið virkið, eru tað mong, sum fyrri fyrstu ferð í lívinum hava stigið sín fót á land á útoyggj.

Fleiri 1000 hava vitjað útoyggjastevnurnar, umframt øll hini, sum hava latið seg eggja av øðrum spennandi tiltøkum á útoyggj, líka frá summartónum til jarnsmiðju, kópakonu, torvtúrar, spennandi máltíðir, útferðir og upplivingar á øllum útoyggjunum.

Hetta er alt gleðiligt og gott - sum latínska orðtakið sigur: In tranquillo mors - in fluctu vita, ið merkir í stilli deyði, í rørslu lív. Rørsla er altavgerandi fyri lív, og øll tit, sum vitja útoyggjarnar, sum stuðla undir tiltøk og rætta eina hjálpanði hond, tit eru øll við til at tryggja útoyggjunum eina framtíð.

NEI, útoyggjanar eru ikki deyðar. Tær liva og tær vilja mennast. Tað hevur týðning, at hesin boðskapur kemur út í krókarnar, serliga í politisku skipanini, til stovnar og umsiting, men ikki minst til tey, sum bara síggja samfelagið í tølum.

Tað snýr seg um menniskju!

Vit lata myndirnar tala fyri seg...

Fyrsta íðyggjastevnan í Skíngví, 13. júlí 2002

Alt var so mjútt og fólk so vónarríkt!

Útöyggjastevna í Kalsóynni 14. júní 2003

Útönggjastevna í Hesti 19. júní 2004

Útöyggjastevna í Svínay 11. júlí 2005

Útöyggjastevna í Skúgví 15. júlí 2006

Útönggjafstevna í Fugloy 14. júlí 2007

Útöyggjastevna í Mykinesi 28. júní 2008

Útöyggjastevna í Mikladali/Trollanesi 20. júní 2009

Útöyggjastevna í Hesti 3. júlí 2010

Útöyggjastevna í Syðradali/Húsar 17. júní 2011

Útögggjastevna í Svínay 5. júní 2012

Útögggjastevna á Kirkju í Fugloy 5. júní 2013

ÚTOYGGJARNAR ERU PARTUR AV TÝDNINGARMIKLA ÚTJAÐARA FØROYA

Røða hildin á Útoyggjastevnuni við Gjógv 2014, Siri Stenberg

Góðu bygðafólk og øll, sum hava leitað sær til Gjáar á útoyggjastevnu. At nógv fólk er samankomið boðar frá áhuga fyri viðurskiftunum hjá fólki á bygð, og tað er hugaligt.

Bara í míni tíð er føroyska samfelagið broytt heilt kollveltandi. Frá at vera eitt oyggjasamfelag, til í dag at vera eitt so mikið samanbundið land, at 85 % av fólkinum kunnu koyra til hvønn annan innan ein tíma. Frá, at vit so at siga øll vóru oyggjabúgvar, ella útjaðarafólk, eru nú einamest tey 15 % sum ikki hava fast samband roknaði sum útoyggjafólk. Hóast hetta eru tað bygdir í landinum, sum hava fast samband, og kortini stríðast við somu avbjóðingum sum útoyggjarnar.

Sjálv búgvi eg í eini oyggj við knapt 5000 fólki. Fyri nøkrum árum síðan vóru vit ikki roknaði sum útoyggj, men tað kenna vit okkum sum í dag. Sjálvt um eg meti meg sum bygðakonu búgvandi í heimsins miðdepli, har tað er fantastiskt at búgva, so eru okkara umstøður og avbjóðingar so sera líkar avbjóðingunum á útoyggj. Hetta einamest tí, at okkara viðurskifti so at siga standa í stað, meðan stórir partur av landinum upplivir stór framstig serliga á samferðsluøkinum. Vit hava stórar avbjóðingar, men vit bjóða teimum av. Eins og á útoyggj bjóða vit nútíðini av bæði í mun til fólktal, fólkasamanseting, vinnumøguleikar, samferðsluviðurskifti, mentanar- og trivnaðartilboð o.s.fr. og vit ætla okkum at gera okkara allarbesta til at vinna á hesum avbjóðingum. Tað sum er okkara fyrimunur er, at tað eru móguleikar at fáa arbeiði á staðnum, og hesir móguleikar kunnu

troystast enn meira. Samferðslubroytingin er ikki einasta broyting, sum hevur ávirkað útjaðaran. Vandir er í hvørjari vælferð, og við samferðslubroytingunum er eisini komin ein broyting í mátanum man hugsar um og viðgerð útjaðarnar uppá. Kanska er tað bara nýggja rákið, og ein avleiðing av alheimserðini, sum hevur ført til broyttan hugburð, eg veit ikki, men eg upplivið so, at tann solidaritetur, sum hevur verið millum oyggjar, fólk og bygdir, er broyttur- ja so mikið, at onkuntíð er hann heilt burtur. Málið tykist ikki longur vera, hvussu fáa vit útbyggt samfelagið alt og tryggja, at øll øki og fólk fáa nøktandi samferðslutilboð og annars lut í teimum ágóðum, sum vit øll eru við at skapa. Nei, nú snýr tað seg einamest um, hvør kann koyra ókeypis, og hvør kann draga til sín. Og tað er eins, og tá ið nøkur øki hava fingið sína farleið, ja so gloyma tey alt um, at tey einaferð ikki høvdu sína farleið, og at tey í veruleikanum bert hava fingið hana tí hini hava bakkað teirra ynski upp eisini fíggjarliga. Tá ið so tey, sum enn mangla sína farleið ella annað, hava tørv á stuðli hinvegin, ja so kann svarið gott vera, at tey eru grenj. Enntá kann svarið vera so ófor-skammað sum, hava tit ikki sjálvið valt at búgva har. Tit kunnu bara flyta. Hava vit ikki øll valt at búgva í Føroyum, og skulu vit ikki útbyggja landið við tí, sum nútíðin krevur fyri tað, kundi man so hinvegin spurt. Men hetta er lítið virðiligt tos og er einans við til at spjaða okkum í vit og tit. Øll skulu vit vera her. Og øll skulu vit hava lut í samfelags-

menningini, tí øll eru vit týdningarmiklir borgarir, sum leggja afturat og skapa øll okkara virðir, um tað so er á vinnuliga, mentanarliga, listarliga, fíggjarliga, sosiala økinum o.s.fr. Ja, øllum tí vit eru so errin av. Hvussu nógv virði verða ikki skapt bara í hesi bygð? Hetta má virðismetast í gerandisdegnum og ikki bert takast fram, tá ið vit vilja vísa tað fyri gestum, tí hetta eru perlurnar í okkara samfelag, og ein nógv størri partur av okkara samleika enn vit geva okkum far um. Hetta eru virði, sum vera skapt um landið alt, í hvørjari bygð, og sum ikki altíð kunnu ella skulu gerast upp í pengum. Kanska tí, at tey týdningarmiklastu virðini í lívinum ikki kunnu krónumerkjast, tí tey bæði fyri nútíð og serliga framtíð eru ómetandi. Tað einasta, sum er heilt víst, er, at vit vera øll fátøk uttan hesi virði. Tí hugar mær ikki hugsanina um at útjaðarin bert skal vera eitt frítíðarpláss. Vit skulu hava ein livandi útjaðara har fólk kunnu hava ein skapandi gerandisdag. Um ikki

er vandi fyri at partar av okkara mentanararvi fáan burtur.

Útjaðarin skal hava virðing fyri sítt strev og ikki allatíðina verða noyddur at argumentera fyri at fáa loyvi at vera til. Hvat høvdu vit havt at bjóða, um vit ikki høvdu ein livandi útjaðara? Hvat skuldu vit gjørt í t.d. ferðavinnuhøpi? Útjaðarin er ikki bara ein náttúrligur og virðismikil partur av okkara samleika, men eisini ein stórir mentanarberi, hetta bæði í mun til skaldskap, listarligt arbeiði, kvæðir og sangmantan, landbúnað, hagreiðing av mati, málsligt fjølbroytni o.ø.

Tí eigur tað als ikki at vera ein spurningur, um man skal gera nakað við trupulleikarnar í útjaðarinum, men heldur ein spurningur um, hvat er tað rætta at gera. Svarið er ikki einfalt, ei heldur eru einfaldar loysnir. Men alt má byrja við einum veruligum ynski um ítøkiliga at vilja viðgera teir trupulleikar, sum útjaðarin hevur, og við eini viðurkenning av, hvussu stóran týðning útjaðarin hevur. Hugsanin um útjaðarin einans sum eina útreiðslu, má vera ein farin tíð, og hugsanin um útjaðarin sum eitt stórt tilfeingi, sum vit eru errin av, má vera ráðandi. Umráðandi er tí eisini at varpa ljós á tær góðu søgurnar á útoyggj og smáplássum annars. Vit kunnu læra nógv av teimum plássum, sum megna at stæðga fráflytingini og skapa fólka-vækstur.

Tað land, sum ikki viðurkennir og viðgerð trupulleikarnar í útjaðarinum í allarstørsta álvara, tekur hvørki sítt fólk ella sína framtíð í álvara. Av tí at útjaðarin er so sárbarur, merkjast broytingar aloftast fyrst har, um samfelagsligir trupulleikar eru. Ger man onki við teir trupulleikarnar, so gongur ein stutt tíð, so hava størri plássini somu trupulleikar og síðan landið alt. Hetta hava vit sæð hjá okkum sjálvum í fleiri førum m.a.

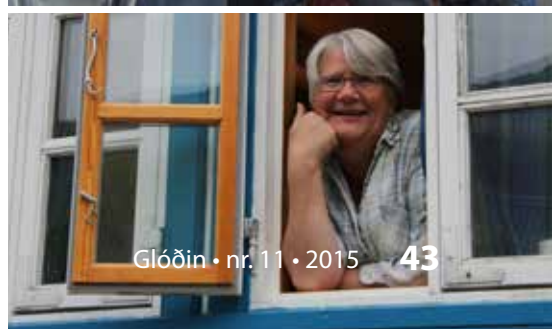
við okkara avbjóðing við kvinnu-undirskotinum og fólkafráflytingini sum heild. Hevði man frá byrjan tikið teir trupulleikarnar í størri álvara, so hevði man óivað gjørt sær nakrar royndir í útjaðarinum, sum man kundi lært av og brúkt víðari í restini av landinum.

So hvørt sum útjaðarin minkar vera vit færri og færri, sum kunnu gera vart við støðuna í útjaðarinum. So mikið størri er ábyrgdin hjá teimum, sum stýra og ráða at hoyra tær røddir, sum royna. Og so mikið størri er ábyrgdin at taka røddirnar í álvara, og vera við til at skapa grundaða vón um líkinda livikor um landið alt fyri allar borgarar. Tað er væl tað, politikkur snýr seg um. At skapa liviumstøður kring landið alt fyri alt fólk í landinum. So verður tað upp til fólk sjálvi at avgera, hvar tey búseta seg.

At útjaðarin tørvar viðurkenning er eitt. Eitt annað er tørvurin á myndugleikum, sum kenna, hvat tað verulig snýr seg um, og so ítøkiligar loysnir. Um loysnin er ein vegur, ein tunnil ella at seta bankunum krøv- tí bankarnir avgera í stóra mun búsetingina í Føroyum við eitt nú á ávísingum støðum ikki at veita lán yvir 600.000 í útjaðarinum. Um tað er tørvur á bíligari farmi og ferðaseðlum, øktari tyrfluflúgvung, um tað er ein ferja, ein bil at avloysa oljutunnir, ella hvat loysnirnar nú einaferð eru, má vera avgjört í samstarvi við tey, sum búgva á staðnum og kenna staðbundna tørv. Somuleiðis má hugsast framskygt og fleiri ár fram í tíðina. Hvussu ynskja vit, at føroyska samfelagið sær út um 10-20-30 ár, og hvar er útjaðarin í tí myndini.

Tann spurningin seta vit alt ov sjálvdan, og meðan vit bíða minkar fólkatalið....

Siri Stenberg
við Gjógv á longsta degi 2014

ER SAMANLEGGING SVARIÐ?

Vit missa tilknýtið til politiska valdið og harvið missa vit möguleikan at ávirka og skipa okkara nær-umhvørvi. Hetta siga alsamt fleiri, sum bógva á útoyggjum, ið hava lagt saman við størri kommunu

Skulu vit ofra lokala fólkaræði í Føroyum, á altaranum, ið so ansaligt eitur stórrakstrarfyrimunur og figgjarligur rationalitetur? Hetta metur Útoyggjafelagið, ikki at bara at vera ein viðkomandi spurningur, men eisini eitt viðkomandi evni at taka upp til viðger og kjak í politisku skipanini.

Tí hvat vinna vit við, at bygdirnar kring landið, og ikki minst á útoyggj, missa lokala fólkaræði? Hví hevur hesin spurningurin onga rúmd í kjakinum um kommunur og kommunusamanlegging?

Í fyrsta umfarið, kann tað tykjast sum ein fyrimunur, at flyta umsitingina úr einari lítlari kommunu til eina størri eind, og harvið styrkja tað fakliga umhvørvi. Ikki minst, tí tær umsitingarligu uppgáurnar gerast størri og meira krevjandi. Men av tí at hetta inniber, at kommunan við høvd og gørnum verður lögð saman við einari aðrari, missa bygdirnar, eitt nú á útoyggj, sambandi við tað politiska valdið, og við tí, missa tær eisini ein stóran part av teimum möguleikum, ið liggja í, at skipa seg sjálvi. Ja, nakað so einfalt og sjálvsagt, sum at møta teimum sum ráa í lokala umhvørvinum, hvørvur.

Fjarstøðan millum borgarar og politikarar, ger tað lættari hjá størri kommununi at minka um tænasturnar á útoyggjunum, uttan at hetta fær

stórvegis avleiðingar, tí fólkatálið á útoyggj minkar støðugt, og harvið atkvøðurnar.

Stórt er gott, og samanleggingar tykjast at vera svarið upp á allar trupulleikar í Føroyum í dag. Tað verður ikki mett um, hvønn prís

“Vit ráa øðrum frá at leggja saman, tí ein lítil kommuna er betur enn ein stór, har tú slett ikki sleppur upp í part”.

lokalsamfeløgini koma at gjalda fyri hetta. Hvat hendir, tá lokala fólkaræðið viknar? Hvussu mennast tær bygdir og oyggjar, sum fyrr vóru sjálvstøðugar kommunur, og nú liggja saman við størri? Hvussu ávirkar tað nærsamfelagið, at tey sum ráa, eru so langt burtur?

Er nakað av hesum kannað?

Tað er ikki uttan orsök, at fleiri og fleiri gerast ørkymlað av úrslitinum av samanleggingini. Eitt nú minkar fólkatálið á útoyggjunum áhaldandi, eisini, hóast fleiri av hesum hava lagt saman við figgjarliga sterkum eindum.

Útsagnir frá fólki búsitandi á útoyggj, ið bera boð um frustratióirnar og minkandi fólkaræði er m.a. hesar:

“Fyrr samlaðust við í bygdini, og avgjördu hvat vit skuldi taka hond í, fyri at bota um okkara bygdarlag, nú

bíða vit bara eftir at onkur frá kommununi skal koma at orðna tað, tað er líkasum felagsskapurin er horvin og vit føla okkum uttanfyri”

“Vegirnir eru asfalteraðir og allir lyktarpelar lýsa, men fólkatálið bara minkar. Her sita vit so, og bíða, til teir høgu harrar úr kommununi koma at fortelja okkum, hvussu nógv teir gera fyri okkum”.

“Staðbundna nevndin er bara til pynt”.

Tað manglar eitt kjak

Tað er stórur saknur í einum kjakið um øll hesi viðurskifti, tí spurningurin er, hvat er tað fyri eitt samfelag vit vilja hava? Skulu vit hava smáar livandi bygdir kring landið, ella skulu vit ikki? Og er kommunusamanlegging svarið, og um tað er svarið, hvussu skal lokala fólkaræðið tryggjast?

Hetta er eitt kjak, ið má takast í politisku skipanini, tí tað má takast politiskt støða til, um smáu bygdirnar skulu yvirliva, og um tað er landið ella kommunurnar, sum eiga hesa uppgávuna.

Helst er talan um smápengar, ið tað kostar samfelagnum at bota um umstøðurnar í útjaðaranum, í mun til tað tap, ið atgerðarloysi ber við sær. Men er tað nakar, ið hevur kannað hetta?

LOYNILIG VAL?

Nú fer tað loksins at gerast loyniligt, hvønn fólk á útoyggj velja til løgtingsval. Tí 9. januar 2015 finga Útoyggjafelagið o.o. uppskot til løgtingslóg um val til Løgtingið til hoyringar.

Støðuga minkingin í fólkatálinum á útoyggjum og øðrum smáplássum hevur ført við sær, at fleiri valstøð eru vordin so smá, at tað hevur borið til at gita, hvønn flokk ella persón fólk hava valt, tá valúrslitini eru lisin upp. Hetta hevur í longri tíð verið ein fólkaræðiligur trupulleiki, og tí er tað kærkomið, at hetta vónandi verður broytt nú.

Brot úr skrivinum, sum er komið til hoyringar: ”Í nógv ár hevur verið tørvur á at dagføra løgtingsval-lógina og kommunuvalógina í hesum sambandi verða tvey lógaruppskot send í almenna hoyring: «Uppskot til løgtingslóg um val til Løgtingið» og «Uppskot til løgtingslóg um val til kommunur»

Skotið verður upp at minsta stødd á valstaði verður hækkað til 100 veljarar, í dag kann spurnartekin setast við, um grundleggjandi rætturin til at atkvøða loyniligt er tryggjaður í galdandi vallógum.

Skotið verður eisini upp at víðka rættin at greiða brævatkvøðu, soleiðis at ein og hvør, sum ynskir at greiða brævatkvøðu, kann gera tað uttan mun til, um tað ber til at mæta á valstaðnum valdagin ella ikki. Skotið verður eisini upp, at brævatkvøður

telja við, um tær eru komnar á valstaðið, áðrenn atkvøðugreiðslan er endað.

Galdandi løgtings- og kommunuvallógar hava sera ymiskan bygnað, sum ger tær sera tungar at umsita.

Endamálið við lógaruppskotunum er fyrst og fremst at dagføra lógirnar, soleiðis at tær bygnaðarlaga líkjast meiri hvør aðrari og verða lættari at skilja og umsita. Samstundis verða fleiri av ásetingunum í lógunum dagfóðar og tillagaðar – bæði málsliga, innihaldsliga og tækniliga”. Kelda: uppskot um løgtingsvallóg og kommunuvallóg. www.amr.fo

Týdning fyri útoyggjarnar

Umboðsráðið hjá Útoyggjafelagnum hevur havt uppskotið til viðmerkingar. Uppskotið fær góða undirtøku, og víst verður serliga á tað jaliga, at val skulu gerast meira loyniligt. Samstundis verður líka stórus dentur lagdur á, at tað framhaldandi ber til at greiða atkvøðu á staðnum.

Um talan er um brævatkvøðu ella vanliga atkvøðu, er ikki tað, sum ger munin, men tað at hava eitt fysiskt stað í bygðini, har tað kann atkvøðast. Tað má framhaldandi bera til at

uppliva tann dóm, ella róm, ið er kring eitt val. Tað at fólk hittast, kjakast og eru spent upp á úrslitið, er eisini ein partur av fólkaræðinum. At so samanteljingin fer fram á størri valstað, er ein tekniskur spurningur, ið myndugleikarnir mugu finna ein loysn á.

Spurningurin um at atkvøða á staðnum er eisini við í lógaruppskotinum, men orðað í sambandi við brævatkvøðu, og ljóðar soleiðis: ”Veljari, sum býr á útoyggj, sum ikki hevur sjálvstøðugt valstað, kann brævatkvøða á oynni. Tvey hjálparfólk, sum valstýrið tilnevni, og sum bæði skulu hava við sær samleikaprógv og tilnevningina, skulu vera hjástødd...”.

Vónandi verða hesar orðingar strammaðar upp, soleiðis at tað í tí endaliga uppskotinum ikki er nakar ivi um, at tey, sum búgva á útoyggj, hava eitt ”valstað” í oynni, men at talan er um loyniligt val, tí atkvøðurnar verða taldar upp á størri valstaði.

Nú er at vóna, at hesar broytingar koma í gildi skjótt, so valið í heyst kann skipast eftir tí nýggja lestinum.

GRANNAKAFFI Á HÚSUM

„Hvat kann eg gera fyri at hjálpa? Hvussu kann eg gera mun?“ Henda spurningin kenna tey flestu, og henda spurningin fær Krabbameinsfelagið dagliga frá fólki, ið kundu hugsað sær at tikið lut í stríðnum ímóti krabba.

Fyri at ganga ynskinum hjá fólki um at stuðla á mæti, tók felagið stig til tiltakið Grannakaffi. Eitt tiltak, ið tekur stóði í tí, sum vit feroyingar frammanundan duga serliga væl; at stákast og skipa fyri hugnaløtum. Hugskotið gongur í stuttum út uppá at bjóða grannum, vinum ella øðrum á gátt til ein drekkamunn, eitt prát, eina uppliving ella okkurt heilt annað sunnudagin 14. mars 2015, og savna pening til krabbameinsfelagið um somu leið.

Ein av teimum, sum tók av avbjóðingini at bjóða til Grannakaffi, var Hannebeth Garðalíð á Húsum. Glóðin var í Kalsoynni henda dagin og stakk inn á gólvið.

Tað var fitt av fólki í stovuni, har var heitt og fjálgt, og tað angaði av nýgjørdum kaffi... og sum Hannebeth og Magna Garðalíð líkt, so skortaði tað ikki uppá ein góðan bita og gestablídni.

Hannebeth greiðir frá krabbameini
Tá øll høvdu fingið ein bita, greiddi Hannebeth frá, tá hon var tikin á bóli, av krabbameini. Hon hevði fylgt ráðunum um regluligar kanningar, tá hon eftir eina kanning fekk at vita, at hon hevði kyknubroytingar. Hon fekk eisini at vita, at hon skuldi frætta aftur, men hetta hendi tó ongantíð. Flest okkum líkt, so eru vit vónrík og halda, at eingi tíðini eru góð tíðindi, segði Hannebeth og gjørdi einki meira burtúrur.

Sum frá leið, fekk Hannebeth ymiskar trupulleikar at dragast við og fór til lækna, men hvørja ferð fekk hon vissu um, at henni ikki feilti nakað. Í 2011 tók hon dystin upp og vildi vita, hvar trupulleikarnir m.a. við pínu stavaðu frá og vendi sær til deildina fyri kvinnusjúkur í Havn.

Einki varð funnið uttan ”lættari kyknubroytingar”, og hon varð send heim. Hon hevði framvegis pínu, men sló seg til tols við, at hetta ikki hevði nakað uppá seg.

Í oktober 2011 fór Hannebeth saman við manninum og øðrum til Íslands. Meðan hon var í Íslandi, ringir telefonin. Tað var frá deildini fyri kvinnusjúkur. Hannebeth, tú hevur krabbamein, segði røddin. ”Men boðini sivaðu slett ikki inn”, sigur Hannebeth, tað var, sum um hon ikki skilti tað, hóast hon hevði so nógva pínu, at hon næstan ikki fekk gingið.

At eg var í Reykjavík júst hesa løtu, var ein vinningur fyri meg, sigur Hannebeth. Longu dagin eftir var hon til kanningar á *Landsþítalinum*, og tað, sum síðani hendi, var sum í røðini ”Grays hvide verden”. Alt var væl skipað og effektivt, og øll vóru so ótrúliga fitt.

Nú Hannebeth er vordin frísk, kann hon tosa um alt tað, sum hendi kring krabbameinið, sum eina farna tíð, og alt var ikki bara ringt. Hon fekk nógvar vitjanir, klemm og kærligar heilsanir. Hóast hon í fyrstuni føldi seg lögna og bar kenslu av, at hon bæði smittaði og ikki var nakað verd.

Men hetta var eisini ein sera hørð tíð. Heilt ótrúliga hørð, leggur hon afturat. Tá hon fekk tær seinastu kemoviðgerðirnar og tíðina aftaná, trúði hon ikki, at hon fór at klára tað, tí bara at flyta seg var ein bardagi, og hon hevði bara hug at geva upp.

Men so kom orkan aftur, og spakuliga kom hon aftur á føtur. Í mars 2012 var Hannebeth aftur í Íslandi, har hon fekk gleðiboðini, at hon var frísk.

Hóast hesa mótgongd við krabbameini, og einum hjartatilburði fyri stuttum, er Hannebeth aftur í sving sum altíð. Hon er ein drívmegi, ein eldsál og eitt hjartagott menniskja, og fyri Húsar er hon eitt virðismikið savningarpunkt, og tað var henda

hugnaliga løtan við Grannakaffi eisini eitt dømi um.

Glóðin takkar fyri kaffi og ynskir Hannebeth og øllum, ið eru, ella hava verið í bardaga við krabbamein, øll góð ynski.

Á Smyrli umborð á Sam

Á veg til Húsar, til grannakaffi, sita tvær fittar smágentur á bonkinum í salongini, umborð á Sam. Tær bíða eftir mammu sínari, hon fór bara eftir taskuni. So er mamman aftur, samstundis sum Sam setur ferð á motorarnar. Hann er á veg yvir á Syðradal.

Túrun varir 20 minuttir, so tað eru stundir at prátá. Henda møguleika lati eg ikki fara aftur við borðinum og spyrji mammuna um navn og aldur á gentunum. Sára er trý ár, og Bjarta er eitt ár, sigur mamman, Sólbjørg Joensen.

Sólbjørg er 24 ár og fødd og uppvaksin á Húsum. Hon er á veg heim, eftir ein túr í Suðuroy. Unnusta hennara og pápi at døtrunum er av Tvøroyri. Beint nú er hann sjúkur, tí er hann ikki við í ferðalagnum. Annars gongur hann í skúla í Havn, og um alt gongur, sum tað skal, verður hann liðugur sum skipsførari í juni.

Eg sigli við Smyrli, sigur Sólbjørg, og eg havi akkurát havt mín 7 ára starvsdag, sigur hon smílandi. Eg eri har, tí mær dámar arbeiðið so ómetaliga væl. Eg eri umborð í eina viku og heima í tvær, og tað vísir seg at rigga sera væl. Mær tørvar bara barnagentu triðjuhvørja viku, og tá traðkar pápin sum oftast til.

Men búgva tit so á Tvøroyri? spyrji eg. Nei sigur Sólbjørg, vit búgva á Húsum. Eisini unnustan? - Ja, hann trívist væl á Húsum, sigur hon og smílist. Tað er eisini best fyri genturnar, tí har kann eg trygt lata tær út at spæla, og har er eisini gott at vera. Mær dámar sera væl á Húsum, og tað havi eg altíð gjørt.

Eg spyrji Sólbjørg, um Húsar verður teirra heim í framtíðini. Ja, í hvussu er meðan genturnar eru smáar. Tá tær verða størri, veit eg ikki.

Sólbjørg greiðir frá, at tá hon kom í ungdomsárin, ynskti hon sær at luttaka í tiltøkum í Klaksvík, serliga í ítrótti. Men tað var so strævið at sigla ímillum. Ferðætlanin passaði so illa. Tá sigldi Sam kl.22. Men venjingin endaði kl. 22, og tí noyddist eg altíð at fara, áðrenn tað var liðugt. Og soleiðis minnst eg ta tíðina. Altíð at bíða eftir Sam, sigur Sólbjørg.

Hinvegin, so snýr tað seg oftast um smidleika. Nú hevur Sam broytt ferðætlan og fer 22:15 í staðin fyri kl. 22, og bara tað er munandi betri. Verður ferðasambandið skipað til tørvin hjá okkum, sum búgva í Kalsoy, so gevur tað beinan vegin fleiri møguleikar.

Tað er, sum tey siga umborð á Smyrli, "bara man hevur baklandið í ordan, so ber alt til", sigur Sólbjørg,

vit búgva inni hjá foreldrunum hjá mær, og tað riggar eisini. Men sjálvandi, tað hevði verið gott at havt okkara egna, men tað er ikki gjørligt, tí sum á flestu útoyggjunum, so eru ongi grundstykkir og heldur ikki møguleikar at leiga hús.

Eg takki Sólbjørg fyri prátið, Sam er komin á Syðradal, og øll taka viðførið og fara upp á dekkið, ið er fult av bilum henda leygardag í mars. Tað er Grannakaffi á Húsum og í Mikladali, tað er eitt tiltak í kirkjuni í Mikladali, og yngul skal á smoltstøðina, so tað er lív í, og lagið er gott.

EITT GOTT ÍSKOYTI TIL BÚSKAPIN Í OYNNI

Fyri kalsoyingar er smoltstøðin í Knúksdali millum Húsar og Syðradal eitt týðningarmikið ískoyti til lokala búskapin. Á smoltstøðini arbeiða millum 4 og 8 fólk. Støðin framleiðir á leið 1,7 millión smolt um árið. Tað er Bakkafrost, sum eigur smoltstøðina í dag.

Tá Glóðin var í Kalsoynni, leygardagin 14. mars, kom bilur í oynna við yngli. Fríða Isaksen, sum er dagligur leiðari á støðini, sigur við Glóðina, at smoltstøðin er eitt gott og spennandi arbeiðspláss. Tað er gott at hava arbeiði í oynni og ikki skula ferðast og verða bundin at ferðaætlanini hjá Sam, hvønn dag.

Smoltstøðin gevur umframt Fríðu eisini fleiri øðrum møguleika til eina inntøku í oynni. Umframt tey 4 ársverkini er ofta tørvur á eyka fólki, eitt

nú til teljing ella koppseting, og teir tímarnir eru kærkomnir hjá teimum heimagangandi og hjá ungdominum í oynni.

Tað eru nóg, sum bógva í Kalsoynni og arbeiða aðrastaðni. Hóast Sam tryggjar eitt støðugt ferðasamband, og ein rímligan títtleika, er tað einki ímóti at kunna vera í oynni og hava sítt fasta arbeiðspláss her, sigur Fríða.

Fríða sigur við Glóðina, at hon vónar, at Bakkafrost fer at byggja

smoltstøðina út, tað eru møguleikar fyri tí her í Knúksdali. Hetta hevði givið fleiri ársverk til oynna og verið sera kærkomnið hjá tí yngra ættarliðinum, tí fleiri av hesum ynskja sær at verða búgvandi í oynni.

Mær dámar væl í Kalsoynni og at bógva á Húsum, sigur Fríða. Her er familjan, og samanhaldið í bygdini er gott. Á Húsum keða vit okkum ongantíð.

Babyboom á Húsum

Til øll tey, sum ivast í, um útjaðaranum er lív lagað, hava vit hesa lýsing. Her á Húsum trívast vit væl, bæði vaksin og børn, og okkara lutur liggur ikki eftir, tá umræður at fjølga um fólkatalið.

Bara innan fyri eitt hált ár hava vit her á Húsum stuðlað undir fólkatalið í Føroyum við 3 børnum, Silvurlín 3 mðr., Fróði 4 mðr. og Isabella 5 mðr., og taka vit Sáru 3 ár og Bjartu 1 ár uppí, so eru 5 børn í aldrinum 0-3 ár á Húsum. Elsta konan í bygðini er Hannebeth, hon er 53 ár. Miðalaldurin á Húsum er 30 ár.

Í seinastuni hevur nógv prát verið um fólkaflyting, at Føroyum tørvar at fáa ungdomin heim eftir lokna útbúgving. Sum liður í at finna út av, hvussu hetta kann gerast á besta hátt, kom frágreiðingin *Fólkaflyting og fólkavøkskur*.

Men uppskriftin til vøkskur er einføld, halda vit. Hon snýr seg um trivnað og eitt gott barna- og ungdomslív, har man veksur upp. Vit

ungu á Húsum trívast her, vit hava havt ein góðan og lívligan barndóm, viðsamanhaldi og øllum móguleikum fyri ítrivum og virksemi. Nú ynskja vit eftir, at okkara børn skulu fáa somu móguleikar sum vit, og tí ynskja fleiri av okkum at verða verandi her á Húsum.

Men tað merkir ikki, at vit eru heimføðislig og óvirkin. Nei, tey flestu av okkum fáa sær útbúgving, og nøkur eru íverksetarar. Vit vilja fegin luttaka í lokalsamfelagnum og skapa nakað her.

Húsa kommuna er eisini jalig og stuðlar okkum, hóast hon er ein lítil kommuna við avmarkaðum móguleikum. Eitt, sum vit serliga mangla í kommununi, er bústaðarmóguleikar. M.a. hevði tað verið kærkomið við móguleika at leiga eina íbúð eins og tað, ið Bústaðir skipa fyri aðrastaðni, umframt móguleika at keypa grundstykki til teirra, sum hava hug at byggja sjálvi.

Landsmyndugleikarnir eiga at taka tað í álvara, at tað eru ung, sum vilja búgva í útjaðaranum, og geva okkum móguleikar at verða búgvandi. Gott ferðasamband er eitt av hesum, men eisini umstøður at seta á stovn virkir o.a. við at skipa fyri vegleiðing og hjálp til íverksetan, og ikki minst: at fáa til vega váðafúsan kapital, tí tað er ein hópur av móguleikum, hugskotini skortar tað ikki uppá.

Eitt er vist, Føroyar eru eitt oyggjaland við miðstaði og útjaðara. Við at skapa móguleikar í útjaðaranum koma fleiri ung heim aftur í útjaðaran, serliga tey, sum eru farin frá útjaðaranum út í heim. Tey, sum fara úr meginøkinum, komauttan iva aftur í meginøkið, tí hevur tað týðning, at Føroyar satsa upp á bæði meginøkið og útjaðara.

Í ár er valár – vit á útoyggj vóna, at tey, sum koma til valdið, fara at vísa í verki, at tey vilja alt landið.

BURÐARDYGG MENNINGARÆTLAN *FYRI SKÚGVOY*

GUNHILD DAHL NICLASSEN

Skúgví - burðardygg oyggj...

Hvat er tað? var tað fyrsta, eg hugsaði, tá ið eg fekk arbeiðssetningin frá Kára Thomsen, sum starvaðist á Agenda 21-stovuni. Á heysti í 2013 var eg í starvsvenjing á Agenda 21-stovuni í Kvívík í nakrar vikur, og har fekk eg arbeiðsuppgávuna at gera eina burðardygg menningarætlan fyri Skúgvoy. Tó skal nevast, at síðan tá er Agenda 21-stovan niðurløgd og henda burðardygg menningarætlan ongantíð gjørd liðug.

Hóast menningarætlanin ikki gjørdist liðug, merkir tað ikki, at onki kom burtúr. Tvørturímóti. Ein partur av hesum arbeiði var sjálvandi ein túrur til Skúgvoyar at tosa við tey, sum búgva har. Kommunan sendi eitt bræv út í hvørt hús við innbjóðing at koma á fund við mær – hetta var eina sera stór hjálp, og eisini hevði Betty Hansen gjørt alt klárt inni í skúlanum til fundin.

Gott 20 fólk møttu á fundinum, tað var væl møtt. Eg segði teimum, at eg kundi hugsað mær at fingið at vita um allar dreymar, alt tað positiva, tey kundu koma í tankar um í Skúgvoy, og síðani eisini fingið at vita um alt tað negativa og forðingar. Eg hugsaði, at tað var snilt, at eg legði fyri og segði, at eg hevði sæð, at kamilla vaks allastaðni í bygdini, og helt, at her var ein góður møguleiki at gera kamillute ella annað burtur úr tí, men kamillu legði eg til merkis, at skúvoyingar hildu lítið um. Onkur físti og helt fyri, at hatta var útlendskt ókrút, sum tey høvdu nógv fortred av. Meira var ikki tosað um kamilluna

á fundinum, men prátið gekk sera væl, og øll komu til orðanna. Her eru nøkur brot vald úr tí ólidnu burðardygg menningarætlanini, men listin av hugskotum var langur.

“Við at fáa fólk at koma í oynna at hjálpa at taka røtur, kál, epli, rabarbur o.a. upp, verður partur av trupulleikanum, at tað eru ov fá fólk í oynni at taka upp, loystur. Fyrir munirnir hjá teimum, sum koma út til Skúvoyar, kunnu vera, at tey koma tættari at náttúruni, læra okkurt um, hvussu tað er at skaffa egna føði, og hvussu hart arbeiði liggur í hesum og víðari fáa størri virðing bæði fyri matinum, tey eta, og fyri náttúruni, vit liva í – og hvønn týðning náttúran hevur fyri okkum. Og ikki minst, so fáa øll heilsugóðan kost, sum er nýupptikin og hevur ikki ferðast langa leið úr útlandum, og harvið hevur framleiðslan av matinum heldur ikki økt um CO2-útlátið.”

“Ullarfestivalur – kann gerast á sama hátt sum við rótafestivali. Fólk kunnu koma til Skúvoyar og síggja og uppliva alla tilgongdina frá klipping til tógv. Tað góða við einum ullarfestivali er, at hann umframt at vera praktiskur, tí vit fáa gagnnýtt ullina, eisini er kreativur. Her kunnu fólk úr øllum Føroyum møtast og læra hvør av øðrum og eisini menja ullarvirksemið.”

“Felags sölutorg fyri útoyggjar

Nógv gott tilfeingi er á øllum okkara útoyggjum – eisini er tilfeingið ymiskt á hvørjari útoyggj – men tíverri er ofta trupult hjá út-

oyggjafólki at sleppa av við sínar vørur. Ymiskar orsøkir kunnu vera til tað, men eitt hugskot, sum kundi loyst nakrar av forðingunum, kundi verið eitt felags sölutorg hjá øllum útoyggjunum. Hetta sölutorg kundi hóskandi ligið í Havn, tí har eru flestir keyparar. Sölutorgið kundi sjálvandi eisini ligið aðrastaðni, men tá kann hugsast, at meira marknaðarføring skal til. Eitt hugskot kundi eisini verið, at hetta sölutorg onkursvegna ferðaðist kring um í Føroyum. Á sölutorginum verður vørin seld beinleiðis millum framleiðara og keypara, og tá slepst undan strongum heilsukrøvum, sum eru trupul at liva upp til á útoyggj. Eisini slepst undan einum millumliði, sum annars hevði fingið part av vinninginum. Á hesum sölutorgi kundu alskyns vørur av útoyggjunum verðið seldar.”

“Eitt annað hugskot, sum kom frá skúvoyingum, er at fáa samstarv í lag við ALS um at fáa arbeiðstøk fólk út í oynna í styttri tíðarskeið, tá tørvur er á tí. Hetta kann t.d. vera, tá ullarroyting ella fletting er á skránni, ella tá setast skal niður, ella takast skal upp úr veltunum.”

Leggjast skal aftrat, at eg hentaði mær ein fullan beriposa av kamillu – sum vaks allastaðni – og tók heim við til turkingar. Kamillute’ið eydnaðist sera væl.

“Ullarfestivalur – kann gerast á sama hátt sum við rótafestivali. Fólk kunnu koma til Skúvoyar og síggja og uppliva alla tilgongdina frá klipping til tógv”

Fjaldar **upplivingar** í Hesti

TÓRSHAVNAR
KOMMUNA

Visit Kalsoy – nýtt ferðavinnufelag

Í Kalsoynni, er komið eitt nýtt ferðavinnufelag. Tey sum hava stovnað felagið eru Olivur Thomsen í Klaksvík, Magni Pauli Garðalíð á Húsum, Maria Sørensen og Rólvur í Nornastovu í Mikladali og Jóhannus Kallsgarð Joensen á Trøllanesi.

Tað má sigast, at Kalsoyggin hevur fingið um endan, tá tað snýr seg um ferðavinnu. Fleiri tiltøk eru í oynni, ið onnur eru ávegis. Tiltøkini í oynni, eru m.a. Mikkjal's smiðja á Trøllanesi, Kópakonan í Mikladali, Matstova á Húsum og handarbeiði á Syðradali o.a.

Nýggja felagið er stovnað við tí endamálið, at skapa áhuga fyri Kalsoynni, umframt at samskipa og stimbra handilslig tiltøk í sambandi við ferðavinnu.

Magni Pauli Garðalíð, er nevndarformaður, Olivur Thomsen í Klaksvík, er stjóri.

Útoygggjafelagið ynskir hesum kærkomna felag, góðan byr

Væl komin í Fugloyar kommunu
- ein søgurík oyggj, við mæguleikum

Fugloyggjin er ein kommuna við tveimum bygdum, og so hevur verið so langt aftur, sum søguligar keldur rækka. Tær eru Kirkja og Hattarvík.

Fugloyar Kommuna - Í Túni 2 - FO-766 Kirkja - Føroyar - Telefon +298 451140 - www.fugloy.fo

Væl komin til Mykines

Sørvágs Kommuna | FO-380 Sørvágur | Tlf. +298 363200 | sorvag@sorvag.fo | sorvag.fo

FØROYSK FRÍMERKI

KVINNUR VALRETT Í 100 ÁR

Frímerkið er ein spegilsmynd av tjóðini.

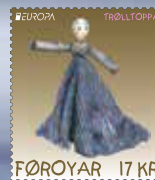
Eitt kaghol innar í landsins sál, útsjónd, søgu, plantu- og djóralív og ikki minst fólkalív. Ein lítill mentanarberi, ið rækkur langt handan landamørk, langt út í heimsins fjarastu krókar og skot.

Á einum lítlum pappírslepa, bert einar tveir sentimetrar til støddar, kunnu vit siga frá mongum forvitnisligum og tað hevur altíð verið endamálið við føroysku frímerkjunum.

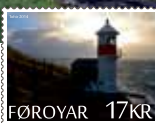
SOLARMYRKING

GAMLAR LEIKUR: TRÖLLTOPPA OG HORNAKRINGLA

VITAR Í FØROYUM

MERKID 75 ÁR

Posta Stamps
Óðinshædd 2
FO-100 Tórshavn

Tlf. 346200
stamps@posta.fo
www.stamps.fo

Til ber at tekna seg sum haldara og fáa øll ársins frímerki fyri uml. 350,00 kr.
Send okkum ein teldupost ella ring.

– meira
fyri
minni

VÆL Á VEG AT KNÝTA ÚTOYGGJARNAR AT MEGINØKINUM

ekla 23/29

Les meira um tyrilutænastruna hjá Atlantic Airways á www.atlantic.fo

Tyrlurnar okkara røkja rutuflúgving til allar oyggjar í landinum. Vit flyta fólk, fæð og vørur í hvønn krók av landinum. Hvørja viku. Árið runt.

Útoyggjblaðið

NI G LÓÐIN

Glóðin nr. 11 - 2015

Útgevandi

Útoyggjafelagið
Geilargøta 6
513 Syðrugøta
Tel. 292592
utoyggj@gmail.com
www.utoyggj.fo

Uppseting og umbróting:
Cre8.fo

Prent:
Føroyaprent

Myndir har ikki annað er tilskilað:

Bárður Mikladal
Olga Biskopstø

Forsíðumynd:

Málningur Sámal Joensen-Mikines (1906-79). Morgunsól

Vilt tú vera limur?

Útoyggjafelagið er fyri øll, sum hava áhuga í, at útoyggjunum verður lív lagað og í, at umstøðurnar at búgva á útoyggj batna.

Øll, sum hava áhuga fyri arbeiðnum hjá Útoyggjafelagnum, kunnu tekna seg sum lim. Tað er onki aldursmark. Ert tú limur í Útoyggjafelagnum, fært tú "Glóðina" sendandi.

Tað kostar 200 kr. um árið at vera limur. Hjún gjalda 300 kr. og feløg 500 kr. um árið. Tann, ið ynskir at gjalda meira fyri at stuðla felagnum, er meira enn vælkominn til tess. Limagjaldið verður goldið við gjaldskorti frá postverkinum.

Tú fært samband við felagið við at senda ein teldupost til: utoyggj@gmail.com

Felagið hevur konto.nr. 9865 - 102.452.8 í Norðoya Sparikassa

HUNDATRYGGINGAR

TRYGGJA TÍN BESTA VIN!

Galdandi löggáva áleggur öllum hundaeigara at ábyrgdartryggja hundin. Tryggingin fevnir um skaðar, ið hundurin ger á aðrar persónar ella lutir hjá øðrum. Tann, ið ansar hundinum, hevur ábyrgd av teimum skaðum, hundurin ger.

Um hundurin er ábyrgdartryggjaður, ber eisini til at tekna eina **lívstrygging fyri hundin**. Tryggingin veitir endurgjald, tá sjúka ella óhapp viðføra, at hundurin doyir ella sambært djóralæknaváttan má avlívast.

Ynskir tú at tekna trygging, ella hevur spurningar, ert tú altíð vælkomín at seta teg í samband við okkum.